2279

BIBLIOTECA POPULAR
DE «L'AVENÇ»

JOSEP GIACOSA

COM LES FULLES

COMEDIA EN QUATRE ACTES

Oller

Llibreria «L'Avenç»: Ronda de l'Universitat, 20
BARCELONA

Num. 40 1 pesseta

EN PREPARACIÓ

MOLIERE: **Don Juan,** comedia en cinc actes. Traducció d'Alfons Maseras i F. Prat Jabal·lí.
LORD AVEBURY: **Els plaers de la vida.** Traducció de R. Patxot i Jubert.
LA ROCHEFOUCAULD: **Maximes i pensaments morals.** Traducció de J. Roca Cupull.
AUZIAS MARCH: **Cants d'amor.**
BERNAT METGE: **Somni** (obra del XIVè segle).
J. MASSÓ TORRENTS: **Croquis Pirenencs** (tercera i ultima serie).
BJŒRNSON: **Un guant,** comedia en tres actes. Traducció de J. Roca Cupull.
JASMIN: **Poesies.** Traducció del provençal de Mateu Obrador.
SHAKESPEARE: **Otello,** tragedia en cinc actes. Traducció de J. Massó Torrents.
GŒTHE: **Werther.** Traducció de Joan Maragall.
UGO FOSCOLO: **Ultimes cartes den Jaume Ortis.** Traducció de C. Lluís Viada i Lluch.
A. RUBIÓ I LLUCH: **Estudis de literatura catalana.**
S. SANPERE I MIQUEL: **Les dames d'Aragó.** Primera serie.
PERE PORTER: **Viatge a l'Infern** (del XVIIè segle).
LLUÍS B. NADAL: **Qüestió de nom,** novela.
FRANCESC ARAGÓ: **Historia de la meva jovenesa.** Traducció de Pere Vidal.
RUSKIN: **Els lliris del jardí de la Reina.** Traducció de Manuel de Montoliu.
BJŒRNSON: **Amor i geografia,** comedia en tres actes. Traducció d'Emili Vallés.
GERONI ZANNÉ: **Assaigs estetics.**
LEOPARDI: **Pensaments.** Traducció d'Albert Aldrich.
M. MARINEL-LO: **Lletra morta.** Poesies.
EUGENI MONTFORT: **La bellesa moderna,** conferencies. Traducció de Miquel Utrillo.
JOAN PRIM: **Escrits i Discursos.** Traducció del castellà.
A. RUBIÓ I LLUCH: **El renaixement classic a Catalunya.**
BALMES: **El Criteri.** Traducció de Lluís Viladot.
TURMEDA: **La disputació de l'ase.**
JOSEP CARNER: **Llops.**
STHENDAL: **L'Abadessa de Castro,** novela. Traducció de J. Roca Cupull.
MANEL ROCAMORA: **A plena llum.**
JOAN PONS I MASSAVEU: **Aires vells,** poesies humoristiques.
FRANCISCO MASPONS I LABRÓS: **Rondallaire.**
HAUPTMANN: **L'ordinari Henschel,** drama en cinc actes. Traducció d'A. Pi i Suñer.
OSSIAN: **Poemes Gaelics.** Traducció de R. Patxot i Jubert.
GUILLEM DE PERILLÓS: **Al purgatori de Sant Patrici** (de XIVè segle).
SHAKESPEARE: **Macbeth,** drama en cinc actes. Traducció de Cebrià Montoliu.
COMTE WILLIERS DE L'ISLE ADAM: **Contes crudels.** Traducció d'Eugeni Ors.

COM LES FULLES

S'ha fet d'aquesta obra un tiratge especial
de 100 exemplars en paper satinat

JOSEP GIACOSA

COM LES FULLES

COMEDIA EN QUATRE ACTES

TRADUCCIÓ DE NARCÍS OLLER

BARCELONA
BIBLIOTECA POPULAR DE «L'AVENÇ»
1905

Ningú podrà reimprimir aquesta obra sense permís del traductor, ni representar-la sense l de l'autor de l'obra original o de qui sia cessionari de sos drets teatrals.

Tip. «L'Avenç»: Ronda de l'Universitat, 20

PERSONES

JOAN ROSANI, 56 anys.
JULIA, sa segona muller, 34 anys.
TOMMY, 27 anys. } Fills del seu primer
NENNELE, 22 anys. } matrimoni.
MAXIM ROSANI, nebot seu, 34 anys.
DONYA LAURA.
DONYA IRENE.
SENYORA LABLANCHE.
HELMER STRILE, pintor.
Un altre pintor.
Un senyor.
ANDREU. } Servidors.
GASPAR. }
LLUCIA, antiga cambrera.
MARTA, cuinera.
Un *groom*.
Camalics.

ACTE PRIMER

Sala fastuosa oberta (per una arcada que s pot tancar am vidrieres corredices) a un hermosissim menjador. Aquest està entapiçat de cuiro fosch florejat d'or i parat am mobles de noguera esculpturada. La sala està enteixinada am casetons de caires daurats, i té les parets cobertes de tapiços. La gran taula del menjador es plena de sacs de mà i de rotllos de mantes, de paraigües i ombreles, etcetera. A la sala, mobles inglesos delicadissims. Damunt dels mobles, res, com a casa que quedarà abandonada aviat. A mà dreta, dues portes: la primera es la de la cambra den Joan; la segona, la den Tommy. A mà esquerra, l'ultima es la d'entrada usual, i la primera, la del dormitori de la Nennele. El menjador sols té una porta a l'angle de la dreta de l'espectador.

672474

ESCENA I

LA NENNELE, LA LLUCIA I UN CAMALIC

(A l'aixecar-se l teló, tres camalics, carregats de fato, atravessen del menjador a la porta de sortida usual. En el menjador s'hi veu la Llucia, que va i ve, carregada d'abrics, que deixa damunt de la taula. La Nennele, a la sala, abocada a una cònsola, està fent llista del nombre de bultos de l'equipatge. De tant en tant se sent un dringueig de campaneta rabiós i impacient.)

NENNELE *(als camalics)*. — Quants van?

UN CAMALIC. — Sis d'abaix i aquí tres, nou. *(Sen va.)*

NENNELE. — Llucia.

LLUCIA. — Senyoreta.

NENNELE. — Quants baguls queden?

LLUCIA. — Tres de la senyora i dos del senyoret.

NENNELE. — Ja estan a punt?

LLUCIA. — Ara he tancat el darrer bagul de la senyora. Els del senyoret no ho sé.

NENNELE. — Quan vingui la tia Irene, crida el papà desseguida.

LLUCIA. — Molt bé diu.

NENNELE. — Ont es el papà?

LLUCIA.—No li sabria dir. Tot avui que roda per casa. Veig que va i ve, que no s pot estar quiet. Deu fer una hora que só entrat a la seva cambra a dur-li l correu i l'he trobat plantat davant del mirall teclejant el vidre. Després ha baixat a la cotxeria, i en acabat ha tornat a passar per aquí. Que encara no l'ha vist, vostè?

NENNELE. — Sí, dòna. Quan m'he llevat he anat a donar-li l bon dia.

LLUCIA. — Figuri-s que a les cinc ja s'havia tancat el seu bagul i que, am tot i saber que vindrien els camalics, ha volgut ajudar l'Andreu a baixar-lo. Jo li só demanat que m'ho deixés fer a mi, però, cah! M'ha dit: «Deixa-m fer, que m ve de gust». *(Pausa, i després, quasi plorant).* Ai, senyoreta! Pensar que d'aquí a una hora...

NENNELE — Psit! Psit! *(Gran repic de campaneta).* Ui! Però, qui toca així?

LLUCIA. — Deu ser el senyoret.

ESCENA II

LES MATEIXES I EN TOMMY

(En Tommy, desde l llindar de sa cambra, en manegues de camisa, calça curta i mitges de llana fins a genoll a estil d'alpinista.)

TOMMY. — Gaspar. Ont es en Gaspar?

LLUCIA. — Es abaix, que ajuda a carregar.

TOMMY. — Fa mitja hora que l crido. Diga-li que pugi a acabar de vestir-me.

NENNELE. — El papà l'ha enviat. Que no t pots vestir tu sol?

TOMMY.—Sí, amb aquestes presses! En aquestes hores!

NENNELE.—Dos quarts de dèu són. Home, jo m'he vestit a les sis i tota sola.

TOMMY. — Ah! La felicito. *(A la Llucia.)* Bé. Deixa-l estar.

JULIA *(desde la seva cambra).* — Llucia.

LLUCIA.—Mana, senyora? *(Entra a la cambra d'on la criden.)*

NENNELE. — Ja tens fet el teu equipatge?

TOMMY. — Sí, donya virtuts. El bagul gran ja està llest. En Gaspar m'anava a tancar el petit quan l'han cridat. He provat de tancar-lo jo, però que es cas: el *tub* no hi entra.

NENNELE. — I deixa-l, vès!

TOMMY. — Tu diras si a Suissa no pendré dutxa! Ah, no! Pobres, però no bruts. *(S'està nusant la corbata.)*

NENNELE. — Deixa. *(Li fa l nus.)* Tommy: d'aquí endavant, de criat i cambrera ten faré jo.

TOMMY. — Digues que t divertirà això, veritat?

NENNELE. — No; però tampoc me moriré de pena fent-t'ho.

TOMMY. — Tens raó. Són resolucions heroiques de primera hora. Mira: ara s prova... Després, quan serem a l'extranger...

(La Llucia atravessa de la cambra de la Julia a la porta usual.)

NENNELE. — Que surts?

LLUCIA. — Vaig a dur aquestes cartes de la senyora.

NENNELE. — Al correu?

LLUCIA. — No, a domicili.

NENNELE. — Ara?

LLUCIA. — Ja m'ha dit que prengui un cotxe.

NENNELE. — Vés, vés.

TOMMY. — Les *derniers adieux. (La Llucia surt.)* Té, per tu. *(Donant una moneda a la Nennele.)*

NENNELE. — Que m dones? Un marengo?

TOMMY. — La propina. Pren-ho. T'ho regalo.

NENNELE. — I tu?

TOMMY. — Ui! Jo! Jo! *(Com suposant que n té molts.)*

NENNELE. — Allavors, gracies. Vés, vés a vestir-te depressa. *(En Tommy va per obeir.)* Ah! Escolta: després torna, que hem de parlar un xic tu i jo.

TOMMY. — Tinc de fer el rotllo d'abrics.

NENNELE. — Porta-ls aquí i t'ajudaré. Ho vols?

TOMMY. — Ja ho crec! Vaig, vaig.

(Sen va a la seva cambra. Tornen els camalics, descarregats.)

NENNELE *(als camalics)*. — Per aquí, per aquí. *(Truca a la porta de la Julia.)*

JULIA *(de dins estant)*. — Qui hi ha?

NENNELE. — Aquests homes, que vénen pels baguls, poden entrar?

JULIA *(de dins).* — Que entrin, que entrin.

ESCENA III

LA NENNELE I L'ANDREU

(L'Andreu, sense llureia, va del fons del menjador portant un manat de claus.)

ANDREU.—Aquí té les claus del nostre dormitori, de la cuina i del nostre menjador.

NENNELE.—Ha resseguit ben bé vostè mateix tots els dormitoris del servei? No hi queda re?

ANDREU.—Re de cap criat. Ho he tancat tot.

NENNELE. — Molt bé. Les claus fiqui-les al calaix de l'aparador gran del menjador. Al calaix de la dreta n'hi trobarà d'altres. Hi ha posat cartellets?

ANDREU.—Sí, senyoreta. Tot ho he repassat; tot està corrent.

NENNELE. — Divinament, doncs.

ANDREU. — Se li ofereix re més de mi?

NENNELE. — No. Ja pot anar-sen.

(Els camalics atravessen carregats am baguls.)

ESCENA IV

La Nennele i en Tommy

(Entra en Tommy, amb un porta-mantes, un plaid *i un* pardessus *clar. Ho tira tot al sofà.)*

Tommy. — Així. Espera-m. *(Se n'entorna.)*

Nennele. — No portis masses coses, eh?

Tommy *(desde dins).* — Lo necessari. *(Torna a venir carregat de roba i dues* raquetes *de* tennis.*)* Aquí ho tens tot. Què vols?

Nennele.—Res. Però necessito estar un moment amb una persòna que m'entengui. Vet-ho-aquí. Amb el papà haig de fer el cor fort. La mamà no es la nostra mare! Fa tres hores que estic donant disposicions que m semblen mortuories, com si enterrés la nostra casa. I, després, després...

Tommy. — Com te deixes abatre!

Nennele. — Abatre, no; però sí afligir-me. Pot ser de menos? He deixat el meu quarto per no entrar-hi mai més. He tancat la finestra, he barrat els finestrons, i al veure-ho tot tant fosc, he perdut l'esma. He arribat a sentir por quan ne sortia. Me semblava veure-m morta en el llit. Hi deixava morta tota la meva joventut, la flor de la vida.

TOMMY *(encenent un cigarret).* — Pobra Nennele!

NENNELE.—Hi vindran extranys i tot serà d'ells... les parets, els mobles, les tapiceries. Sabs què he escrit al marc de la finestra? Hi he escrit: «Qualsevol que siguis, tu, el qui ocupi aquesta alcova, malehit siguis. NENNELE».

TOMMY. — Oh! Així sí que no hi haurà pas qui compri la casa!

NENNELE. — Com? Creus que...?

(Extén el porta-mantes damunt de la taula.)

TOMMY *(rient).* — No, no, no. Ja pots viure tranquila. Vès si jo fóra capaç de ficar-me dins d'una alcova embruixada per tu! Pobra Ninni, Nenné o Nennele! Tant jove i tant venjativa! Veus com no convé posar amor als béns terrenals?

NENNELE. — Oh! No es pas la pobresa lo que m'espanta, ho sents?

TOMMY. — Però...

NENNELE. — No, no. Mira: ja ho he dit al papà. *(Plegant la funda.)* Jo daré lliçons d'inglès. A Ginebra bé trobaré...

TOMMY. — Ei! Què fas? Les mànigues se dobleguen endins. *(Ell les plega.)* Així. I jo donaré lliçons de tennis. Ara l faldó damunt.

NENNELE. — Així?

TOMMY. — Sí. Pobra de tu si m matxuques aquest gaban! No sabs que es un model

de Londres? Ah! I la mamà pintarà a l'aquarela l *lago* i el castell de Chillon. I venda segura.

NENNELE. — Ahir ja va fer provisió de colors.

TOMMY. — Quins diners més ben gastats!

NENNELE. — Aquest matí han vingut a cobrar-los.

TOMMY. — No ls havia pagat, eh?

NENNELE.—No. Però l botiguer, que, com tothom, ha sabut que marxavem, ha vingut corrents, usant, per cert, un to que... Oh!

TOMMY. — I la mamà?

NENNELE. — Ella? No ha sortit del quarto. Li he tingut de parlar per l'escletxa, i ha respost que ja pensava enviar-hi abans de marxar. Però l'altre baladrejava, i he tingut de dar-li vuitanta lires.

TOMMY. — Tu?

NENNELE. — Jo. Oh! I a la guantera altres tantes, i seixanta al perfumista, tot de provisions d'aquests dies. Ara sí que, fòra del teu marengo, no m queda quasi bé re. Si ve algú més, l'hauré d'endossar al papà.

TOMMY. — Es clar. Però has fet bé, perquè l papà, en aquests moments. ha d'estar molt escurat.

NENNELE. — Tant recomanat com ens tenia que li presentessim els comptes a temps per no deixar cues!

TOMMY. — Es clar. Els petits deutes s'han de pagar.

NENNELE. — Oh! I els grossos també.

TOMMY. — S'entén. Però es que ls petits encara tenen un espinguet més fort.

NENNELE. — Conta-m'ho! Tota aquella gent m'escoltava amb una desconfiança! Se miraven aquests mobles, aquest luxe, amb un aire d'ironia! No hi volen creure en la ruína.

TOMMY. — No, eh?

NENNELE *(agafant el feix de raquetes)*.—Les raquetes t'emportes?

TOMMY. — Bah!

NENNELE. — Per fer-ne què?

TOMMY.— Ai-ai! Que no ho sabs que Ginebra es el camp de les meves victories? Que soc soci honorari de l'Helvetic Club? Que allí, ara dos anys, vaig ser vencedor del concurs internacional de tennis?

NENNELE. — Quins altres temps aquells! *(Va per incloure les raquetes en l'envoltori.)*

TOMMY. — Què hi ha de diferent? Que no som tant riçs? Què fas?

NENNELE. — Hi embolico les raquetes.

TOMMY. — No, no, a fòra, a fòra, sota les corretges, que s vegin.

NENNELE. — Es a dir que tu tampoc creus que hem quedat pobres?

TOMMY. — Segons i com.

NENNELE. — Aquell negociant de colors deia que l diner ve a ser com l'oli, que qui més ne remena més els dits se n'unta. Ja pots pensar am l'intenció que ho deia.

TOMMY. — I què? Quin mal hi hauria?

NENNELE. — Llavors la nostra pobresa seria fingida. I, si no hi hagués cap mal, per què fingir-la?

TOMMY. — Vaja: tu ja t'imagines la miseria més negra; un mal jaç dalt d'una golfa; les senyores de les Conferencies, vestides de beates, portant-nos una flaçada per tota la familia.

NENNELE. — Escolta: ahir, la Llucia deia al papà que se l'endugués am nosaltres, que s'aconsola de servir-nos de franc, i el papà, amb els ulls plens de llagrimes, això jo ho vaig veure, sabs què li va respondre? Que moltes gracies, però que ls seus recursos no li permeten endur-se-la.

TOMMY. — Són coses d'aquelles que...

NENNELE. — Creus que fingia?

TOMMY. — Que vols que t digui! Crec que ha de tenir molt més sentit practic de la vida l'home que s'ha passat quaranta anys d'ella treballant sempre del matí al vespre, que no pas nosaltres, els que hem viscut no més que per la distinció i la contemplació de la bellesa. Els nostres sentiments tenen l'elevació de les coses inutils. Nosaltres representem una humanitat superior. La realitat, Nennele, no es per tu ni per mi.

NENNELE. — Però tu estas disposat a acceptar-ne ls beneficis, eh?

TOMMY. — Jo aprofito lo que trobo.

NENNELE. — Vés, que m faries desitjar la miseria.

TOMMY.—Qüestió de gustos. Per lo demés, te juro que no n sé re.

NENNELE. — Doncs no malpensis.

TOMMY.—Ah! Vols que no pensi mal? Ja està dit: no penso mal.

NENNELE.—Eeeh! Am tu no s pot parlar am formalitat. Ajuda-m a extrènyer les corretges.

TOMMY.—I, doncs, la pobra Llucia venia de franc, dius?

NENNELE.—Es l'unica a qui goso encara tractar de tu. Els criats vestits com l'altra gent me fan respecte.

TOMMY.—Doncs, a mi no. Mira: en Gaspar avui m'ha comparegut al quarto vestit amb *un tout de même* de quadrets que jo duia l'any passat... i am bòtes rosses, i cah! No l'has vist tu?

NENNELE. — No m'hi he fixat.

TOMMY. — Afaitat com va, semblava un *gentleman*.

NENNELE. — Ho crec ben bé.

TOMMY. — Ja t'asseguro jo que té uns aires molt més senyors que l nostre cosí Maxim, aquell salvador que ns ha caigut del cel. *(Amb ironia.)*

NENNELE. — Es tant facil!

TOMMY.—I pensar que an en Maxim, allà dalt, el tindrem sempre entre peus!

NENNELE.—Pitjor: que ell ens tindrà entre peus a nosaltres.

TOMMY.—Tant ben calçat com va! Te recor-

des de les botines tant llampants que duia?

NENNELE. — I aquella ermilla? Tot per fer cop, sabs?

TOMMY. — Ja es ben despreocupat.

NENNELE. — I resolut.

TOMMY. — I manifasser.

NENNELE. — Oh! I presumit.

TOMMY. — Se deurà voler casar am tu.

NENNELE. — Bé: l'enviarem a passeig.

TOMMY. — Mira que oferir al seu oncle un sou de duescentes cinquanta lires al mes!

NENNELE. — I tal! Jo no sé l papà com va acceptar-ho.

TOMMY. — Sort que hi seré jo, allí.

NENNELE. — Sí, Tommy. Sort que t tindrem a tu. Mira: estava amoinada, amoinada, i ara ja estic tranquila.

TOMMY. — Oh! Deixa-m fer. Ja ho veuras.

(En Gaspar apareixent pel recibidor, vestit de quadrets.)

NENNELE. — Aquí tens en Gaspar.

TOMMY. — Ditxosos ulls!

GASPAR. — Era abaix al portal, que...

TOMMY *(a la Nennele)*. — Mira si no sembla un senyor.

GASPAR. — Se li ofereix alguna cosa?

TOMMY. — Si no estic *trascordat*, falta ficar encara l *tub* a la meva canastra.

GASPAR. — Ara hi vaig.

TOMMY. — Si m vol fer el favor...

(En Gaspar sen va cap a la cambra den Tommy, i a l'anar-lo aquest a seguir:)

NENNELE.— Tommy, tot rient, rient, te n'has sabut sortir bé; però, i el tu? No l'he pas sentit.

TOMMY. — Temia que mel tornés. *(Sen va.)*

ESCENA V

LA NENNELE, L'ANDREU, I DESPRÉS LA SENYORA LABLANCHE AMB UNA APRENENTA; DESPRÉS, LA JULIA

ANDREU. — Senyoreta: hi ha la senyora Lablanche.

NENNELE. — La modista? Què vol?

ANDREU. — Demana la senyora. Ve am l'aprenenta, que duu una capsa.

NENNELE.—Ai, Déu meu! No li ha dit que...?

ANDREU. — Sí li he dit, però insisteix.

NENNELE.—Miri si l papà es al seu quarto.

ANDREU.—No hi es. L'he vist, fa poc, enraonant amb el jardiner. Vol que l cridi?

NENNELE. — No, no. Aont es, diu?

ANDREU. — A l'hivernacle.

NENNELE. — Faci-la entrar.

(L'Andreu obeeix. Entra la senyora Lablanche. L'aprenenta deixa la capsa damunt d'una cadira immediata a la porta i es queda plantada allí.)

NENNELE *(a l'Andreu)*. — Cridi la senyora.

(Aquell ho fa i sen va.)

LABLANCHE. — Déu la guard, senyoreta.

NENNELE. — Déu la guard. La mamà ve desseguida. *(Passa al menjador.)*

JULIA *(sortint de la seva cambra amb un hermós vestit de viatge).*—Ens troba de marxa, senyora Lablanche.

LABLANCHE.—La senyora Altobini m'ho deia ahir vespre. Per això m'he escarraçat a fer-li acabar el vestit. Les noies hi han treballat tota la nit passada.

JULIA. — Li agraeixo, però no duia pressa. Fins li estava escrivint. Un dol imprevist...

LABLANCHE. — Quina llastima!

JULIA. — Anava a demanar-li que d'aquest vestit ne disposés.

LABLANCHE. — Si m'ho hagués dit dos o tres dies abans...

JULIA. — Té raó. Men vaig descuidar. Però, tornant a la nostra: ara no sabria ni com emportar-mel. No l'esperava tant aviat.

LABLANCHE.—Ja; més, com que més tard no l'hauria trobada...

JULIA. — Bé, bé: me l'enviarà.

LABLANCHE. — Com vostè vulga. *(A l'aprenenta.)* Ja ten pots anar, noia. *(La nena sen va, deixant la capsa.)* No: pren la capsa, dòna. *(La nena obeeix.)*

JULIA. — Ja li enviaré la direcció.

LABLANCHE. — I... aquell comptet?

JULIA. — Ah! Envii-mel amb el vestit.

LABLANCHE.—Perdoni si soc pesada, però no puc esperar tant.

(La Nennele sen va tota resolta del fons del menjador.)

JULIA. — En aquest moment...

LABLANCHE. — No s tracta pas d'una gran suma: mil trescentes lires.

JULIA. — Però en el moment de marxar! Aquestes coses no s fan! Al cap-d'avall se tracta no més d'un compte de fa tres mesos. I jo mai li he fet perdre un centim a vostè.

LABLANCHE. — Es veritat; però no voldria que ara comencés. Vostè sab molt bé que no sen va pas a fer un viatge de *recreu,* ni al camp. El senyor Rosani ha fet suspensió de pagos. Si jo ho hagués sabut abans, ja m'hauria basquejat; però no ho vaig saber fins ahir vespre. Soc una industriala, tinc familia, i haig de vetllar pels meus interessos. Si vostè vol que n parli amb el seu senyor...

JULIA. — No, no, no.

LABLANCHE. — Una mica de vergonya aviat està passada, senyora.

JULIA. — No, no. *(L'emprèn cap a la seva cambra, però s repensa i acaba per trucar a la den Tommy.)* Se pot entrar, Tommy?

TOMMY *(desde dins).* — Un moment, i surto.

JULIA *(a la Lablanche).* — Deixem-ho en mil. I aquell vestit sel queda.

LABLANCHE. — Vaja: li posaré a mil cent.

JULIA. — No més cent lires de rebaixa?

LABLANCHE. — Massa faig.

JULIA. — Quedem en que mil lires: ni un centim més.

(Entra en Tommy.)

ESCENA VI

LES MATEIXES I EN TOMMY

JULIA *(prenent-lo apart)*. — Dóna-m cinccentes lires. Ja sé que les tens. Són per un compte que m vaig descuidar de donar al teu pare. Si li presentés ara, hi hauria llagrimes. Es un compte de mil lires. Ja tinc les altres cinccentes jo.

TOMMY. — I no n tens més?

JULIA. — Més! Gracies que hi arribi!

TOMMY *(incredol i mofeta)*. — Mamà...

JULIA. — D'on vols que ho tregui? Vaja, ajuda-m, per Déu!

TOMMY. — Me jugaria qualsevol cosa que m fas la patota.

JULIA. — Per lo més sagrat te juro que no. Vaja, no siguis dolent: dóna-me-les.

TOMMY. — Vinguen les teves cinccentes.

JULIA. — Gracies. Vaig a buscar les.

TOMMY *(posant-se a xiular tot baixet, bambolejant sobre una cama; després, mirant-se la modista, i apart:)*. — Déu n'hi dó! *(Treu un cigarret i l'encén.)* Es vostè que vesteix a la Ricchetti?

LABLANCHE. — La cantant? Sí, senyor.

TOMMY. — La felicito. Ahir vespre duia un vestidet floreal, preciós.

LABLANCHE. — Un seda malva?

TOMMY. — Just.

LABLANCHE. — Es tant bufona!

TOMMY. — Quaranta centimetres de cintura.

LABLANCHE. — Vostè la deu ajudar a vestir.

TOMMY. — Jo? S'enganya! Al contrari.

JULIA *(tornant un xic apurada, amb un bitllet de mil, que voldria amagar an en Tommy.)* Vinguen.

TOMMY. — Oh! M'has de tornar el cambi. No tinc sinó bitllets de mil.

JULIA *(contrariada).* — Què dius?

TOMMY. — Lo que sents. I de la meva mareta no men fio prou. Toquem i toquem.

JULIA *(apurada).* — Es que... no puc...

TOMMY *(rient).* — Ah! Tu, també? Mireu l'avarota! Fins tu surts amb un bitllet de mil? «Per lo més sagrat te juro que no!» Bé, doncs: ara, paga amb el teu bitllet. Així que jo hagi cambiat te daré la meva part.

JULIA. — Paraula?

TOMMY. — Paraula de cavaller.

JULIA *(a la modista).* — Tingui, *madam.*

LABLANCHE. — Gracies. Aon li firmaré l rebut?

JULIA *(veient tots els mobles pelats).* — Per aquí no hi ha res.

TOMMY. — Allí, a la cònsola.

LABLANCHE *(s'hi acosta, firma i ho entrega a*

la Julia).—Tingui, senyora. Ja ho veu: lo que vostè ha volgut.

ESCENA VII

ELS MATEIXOS I EN JOAN

JOAN *(sortint del recibidor, a la modista).*—Perdoni-m si l'he feta esperar. Vostè té un compte per mi?

LABLANCHE. — Ara mateix vinc de firmar el rebut.

JOAN. — Ah! Està bé.

LABLANCHE. — Feliç viatge, senyora.

JULIA. — Passi-ho bé.

(La Lablanche sen va.)

JOAN *(a la Julia).*—Ahir vas demanar-me vuitanta lires per comprar colors. Té vaig demanar que no fessis gastos, te vaig dir que tot just me quedava lo indispensable. Vas insistir, jurant-me que no tenies ni un centim. Jo m sentia humiliat. Vas insistir tant, que a la fi vaig dar-te-les.

TOMMY *(apart).* — Ai! Ai! Ai!

JOAN. — Quan puja aquest compte?

JULIA. — Oh! Poc... poca cosa...

JOAN. — Deixa-mel veure.

JULIA.— Ho he demanat al noi i ell ha pagat. Per una futesa no he volgut destorbar-te.

JOAN.—Bé, deixa-mel veure. *(Li pren i el lle-*

geix. An en Tommy.) Tu has pagat mil lires?

TOMMY. — La meitat, la meitat.

JOAN. — Tu també graneges, eh?

TOMMY. — Que he fet mal de pagar?

JOAN. — No. Has fet molt bé. Els diners que té la meva dòna ls ha rebut de mi. Eren fruit de les economies de la casa, greu me sab haverla-n de privar; més de totes maneres són de la casa; però ls teus, no. Jo no tels he dat. Fa dos mesos que, veient venir la ruína, i disgustant-me la teva conducta, vaig tancar-te la meva bossa. Doncs, com que són teus, tels torno.

TOMMY. — Papà! I ara!

JOAN.— Vui que ls prenguis. *(Deixa un bitllet damunt de la taula).* I si t dol pendre-ls, estaran ben colocats. Guarda-ls: pot-ser algun dia...

TOMMY. — Vaig estar de vena al joc, i el mes passat vaig guanyar dotze mil lires.

JOAN. — Ho vaig saber. Mentres jo bregava am les engunies del daltabaix, tu t passaves la nit a la timba.

TOMMY.— A la timba! No, senyor: al Casino.

JOAN. — Vas guanyar vuit mil lires en una nit. Ho vaig saber al matí següent, el mateix dia que jo reunia ls meus acreedors. Te vaig cridar al meu despaig, te vaig dir lo que m passava. No vaig voler començar renyant te, per no descobrir-te lo que jo sabia. Esperava de tu un crit generós! No

vas badar boca! Me van caure les ales del cor. *(Pausa).* I tu no ets avariciós. *(Am dolor.)* Ja m figuro lo que t penses. *(Silenci; després, mudant de to, a tots dos.)* Dintre pocs moments tindrem aquí en Maxim. Ha d'haver arribat aquest matí, i, entén-ho bé, vindrà am nosaltres. Sé que no ha caigut en gracia, ni tant sols a la Nennele. I es comprèn. He dit ja a la Nennele lo que fa al cas i ara us dic a tots dos que no admeto males cares.

TOMMY. — Si jo mai he...

JOAN.—En Maxim es un prop-parent i l'unica persona que m'ha donat la mà en aquests moments de borrasca. Feia molts anys que no l veia, sempre ha viscut corrent món per treballar, i, sense cridar-lo, ha corregut a socorre m. Sense ell, i que t serveixi de norma, Tommy, sense ell, no sé pas què seria de nosaltres. *(Pausa i cambi de to.)* Una altra cosa. Passarem per Modana, perquè, com antic conseller, les companyies ens donen passatge de franc. Ens convé, doncs, utilisar tant troç com poguem de linies italianes. Per la mateixa raó, d'aquí a Modana anirem en primera. Però us adverteixo que després ens tocarà passar a segona. *(An en Tommy.)* Me sab greu pel teu *knickerbockers,* però aqueix vestit tant bonic sen veurà d'altres i haurà d'avesar-s'hi. Sortirem de casa d'aquí mitja hora. Espero que sereu puntuals.

TOMMY. — Has acabat? Ja sabs que m'has tractat com a un enemic, papà?

JOAN *(impulsivament agafa l cap del seu fill entre ses mans i li besa l front. Empassant-se les llagrimes).*—T'he vist créixer en aquesta casa. No ns enternim. Déu te faci bo. *(Fuig cap a la seva cambra, i després, guaitant:)* Ha vingut la meva germana?

TOMMY. — La tia Irene? No.

JOAN. — Quan vingui, aviseu-me.

ESCENA VIII

LA JULIA, EN TOMMY,
I DESPRÉS LA NENNELE, I MÉS TARD LA LLUCIA

JULIA. — Compadim-lo: com té l cap! Si hagués seguit els meus consells, això no hauria passat.

TOMMY. — Els teus consells?

JULIA. — Ja m'entenc jo. Al menos li hauria estalviat aquest gasto.

TOMMY.—Oh! Tants n'hi hauries estalviat, tu! Si la *madam* no corre, ja no t'atrapa mai més, eh?

JULIA. — Tants n'hi he donat ja! No venia pas d'aquest bitllet.

TOMMY. — Ah! Ara ja sabs que no es meu. M'he deixat dar la sumanda en obsequi teu, entens?

JULIA *(prenent el bitllet).* — Bé, bé: estem en paus. Ja l guardaré per si de cas. Quan el necessitis, el trobaras a punt.

TOMMY. — Qui n dubta!

JULIA. — Dotze mil lires vas guanyar? Tu no més m'havies dit sis.

TOMMY. — De sis ja me n'has demanat cinc-centes. Si t dic dotze, me n'hauries pidolat mil. Ademés, que la major part qui sab on paren. Jo també tenia ls meus comptes pendents.

JULIA. — Quina vergonya!

TOMMY. — Vergonya d'haver pagat lo que devia?

JULIA. — D'haver jugat.

TOMMY. — Ja volia dir jo! Un xic de moral!

(La Nennele compareix pel fons del menjador.)

JULIA. — Vine aquí, vine aquí. Es a dir que has anat avisar el papà, eh?

NENNELE. — Sí.

JULIA. — Un acte bonic! Fer d'espieta!

TOMMY *(interposant-se a la Nennele).* — Calla.

(Entra pel recibidor la Llucia amb una esquela, que entrega a la Julia. Aquesta la pren, l'obre i la llegeix a corre-cuita. Mentrestant en Tommy diu a la Nennele:)

TOMMY. — I no penses que ja hi era jo per tu, aquí? Tu m tens per dolent, però...

NENNELE. — Per què dius això?

TOMMY. — Perquè es veritat.

JULIA. — Ha fet a mans les meves cartes?

LLUCIA. — Com que l senyor *conde* encara dormia, la d'ell l'he entregada a la seva cambrera. Al senyor Sarzana l'he trobat per l'escala i m'ha dit que aniria a l'estació. Don Miquel ha sortit ell mateix al recibidor per entregar-me aquesta. M'ha preguntat a quina hora marxaven, i anirà a l'estació també.

JULIA. — M'hi portarà flors?

LLUCIA. — Ja són aquí. El seu criat ha vingut am mi portant-les.

JULIA. — Ah! Entri-les, doncs.

(La Llucia surt depressa i la Julia rellegeix la carta.)

TOMMY *(baixet a la Nennele).* — Faltaven flors per aquest viatge!

NENNELE *(baixet an en Tommy).* — Bonic viatge per enramar-lo!

(La Llucia torna amb el ram.)

JULIA *(prenent-les).* — Ai, que boniques, que boniques!

NENNELE. — Mamà: podem tancar el teu quarto?

JULIA. — Sí. Vingui, Llucia. *(Entregant les flors a la Nennele.)* Té, guarda que no s mustiguin. *(La Nennele tira l ram al sofà.)* Què fas? Vaia una manera de...

NENNELE. — Aon vols que l posi?

JULIA *(li dóna una mala mirada. A la Llucia).* Vingui am mi.

LLUCIA *(carinyosa a la Nennele, apart).* — Senyoreta...

JULIA. — Anem.
(L'una i l'altra se n'entren a la cambra.)

ESCENA IX

LA NENNELE, EN TOMMY,
I DESPRÉS L'ANDREU, I MÉS TARD EN MAXIM

NENNELE. — Bon dia per recordar-se d'aquestes coses!
TOMMY. — Bé. Per anar-nos-en a Suissa no ns hem de morir, perxò.
ANDREU *(desde la porta)*. — Puc enviar en Gaspar, amb els bagatges, a facturar?
TOMMY. — I la meva canastra?
ANDREU. — En Gaspar ja l'ha feta baixar per l'escaleta.
NENNELE. — Envii-l, doncs.
ANDREU. — Sab que ha arribat el senyor Rosani... el nebot?
NENNELE. — En Maxim? Ont es?
ANDREU. — Ara mateix, de la finestra estant, he vist que atravessava l jardí.
NENNELE. — Ja està a punt el cotxe?
ANDREU. — Ara enganxen.
MAXIM *(desde la porta)*. — Bon dia.
(L'Andreu sen va.)
NENNELE. — Hola, Maxim. Quan has arribat?
MAXIM. — Aquest matí, a la set, amb el directe de Buda-Pest. Bon dia, Tomas.

TOMMY. — Ben vingut.

MAXIM. — També veniu vosaltres, eh?

TOMMY. — Que no estava convingut així?

MAXIM. — Dèu dies enrera, a l'entornar-men, l'oncle encara estava dubtant si us pendria amb ell; però, ara, al veure ls bagatges, he pensat que deveu venir tots.

NENNELE. — Masses, eh?

MAXIM. — Això mai. Millor, millor. I l'oncle?

TOMMY. — El cridaré. *(Desde la porta corresponent.)* Papà: hi ha en Maxim.

MAXIM *(a la Nennele)*.—I com està d'esperit? Més animat?

NENNELE. — Pse! Està més tranquilet.

MAXIM. — I tu? Que t sab greu venir?

NENNELE. — Ja voldria haver marxat.

MAXIM.—Això no es respondre. Te dol molt?

NENNELE. — No m voldria pas quedar.

MAXIM. — Una altra resposta am que no m respons. Ja ns coneixerem amb el temps. Som cosins germans, ens tutegem, m'agradeu tots dos; però, des que som al món, tot lo més que ns haurem vist dues hores, la setmana passada.

TOMMY. — Jo recordo haver-te vist quan no més tenies dotze anys. Tu eres un ganapia, alt com una perxa. Jo n tenia dèu i la Nennele cinc.

MAXIM. — Jo, de l'Irene, no men recordo gens.

NENNELE. — Ni jo tampoc de tu.

MAXIM. — Se comprèn. Den Tomas, sí. Te

detestava perquè duies una corbata més bonica que la meva.

NENNELE *(mirant-lo)*. — I ara t revenges.

MAXIM. — Am les corbates? No t deu agradar gaire aquesta corbata, eh?

NENNELE. — Per què? Trobo que combina bé am tot lo demés.

MAXIM. — Vols dir que t deu desagradar tot el vestit. Però no l cambío.

TOMMY. — Tens raó, noi.

ESCENA X

ELS MATEIXOS I EN JOAN, I DESPRÉS L'ANDREU

JOAN *(venint de la seva cambra)*. — Maxim!

MAXIM. — Oncle!

(S'abracen.)

JOAN. — Quin consol tenir-te aquí! *(Als nois.)* Ja esteu llestos vosaltres?

TOMMY. — A punt.

JOAN *(a la Nennele)*. — Vès la mamà. *(La Nennele va a buscar-la. An en Tommy.)* I tu ressegueix tota la casa. Mira si tot queda tancat. Depresset, eh? *(En Tommy sen va. An en Maxim.)* Has pogut despatxar totes les teves coses a Buda-Pest?

MAXIM. — Divinament. He cedit la concessió, guanyant-hi i tot.

JOAN. — Quin greu me sab que per mi...

MAXIM.—Val més una sola empresa i esperar, que no pas cent anant sempre com una llençadora. Tu, aquí, has conseguit el conveni. Ja vaig rebre l teu telegrama.

JOAN. — El dèficit es de vuitcentes mil lires. Cedeixo aquesta casa, de la que n donen ja trescentes setanta mil. Els cavalls, els cotxes, els mobles, comprenent-hi ls tapiços i la biblioteca, s'han calculat en vuitanta mil, i en cent mil la torra de Brianza, que m'havia costat més de mig milió. Els acreedors tocaran un setanta per cent. A mi no m queda re. Sé que n Lauri, que era l principal acreedor, ha quedat tant sorprès de la meva honradesa, que m'ha calificat de *beneit*, textual, en plena *bolsa;* i un altre, també amic meu i també acreedor satisfet, un del gran món, parlant de lo molt que he treballat tota la vida i de la meva probitat, ha dit que soc un *burro de carga,* també paraules textuals.

MAXIM. — Elegancia sportiva.

JOAN.—Aquest es el fruit que he recullit fòra de casa. D'aquí dins...

MAXIM. — Just... El teu cunyat?

JOAN.— Oh! D'aquest no n parlo. El meu cunyat, quan va veure les coses arranjades, va enviar-me la meva germana...

MAXIM. — La tia Irene, la recordo.

JOAN. — A portar-me dèu mil lires.

MAXIM *(amb un pam de boca).* — I crec que es arxi-milionari!

JOAN. — Set milions li fan.

MAXIM. — Ja. Es natural!

JOAN. — No diguis. Massa ha fet. Per altra part, la meva germana va dir-me ahir que aquest matí vindria a saludar la seva fillola, la Nennele, i ho deia amb intenció. Suposo que li deurà dur alguns quartets.

MAXIM. — No s'oferia a tenir-te la familia interinament?

JOAN. — Sí. I jo quasi hauria acceptat per estar més deslligat al buscar casa; però després...

MAXIM. — De casa ja n'hem trobada. Ei, si t'agrada, s'entén. M'ho va telegrafiar abans d'ahir el primer dependent meu. Es una caseta de pagès, suissa, però que ja ha estat habitada per gent acomodada. Té dos pisos, amb sis peces a cada un, una situació preciosa, fòra ciutat, i amb un gran prat davant. El proprietari ha comprat la torra del costat i se n'hi ha anat a viure. El meu dependent l'ha mig emparaulada per siscentes lires l'any. Jo m quedaria dues peces d'abaix, per establir-hi l teu despaig, i n'abonaria cent lires. Les altres cinc-centes anirien a carrec teu. T'està bé?

JOAN. — Divinament.

MAXIM. — Ja veus que no t dic res per induir-te a deixar la familia aquí. Comprenc que t serveixi de consol tenir-la aviat am tu.

JOAN. — Oh! No es això. *(Pausa; després, amb accent dolorós.)* Sabs per què no l'hi deixo? No men fio.

MAXIM. — De qui no t fies?

JOAN. — Dels meus. Ah! Si sabessis lo que ha passat en aquesta casa un cop s'han vist a la ruína! La meva dòna t sembla frívola i buida, eh?

MAXIM. — Mai he dit que...

JOAN. — Va portar-me un advocat per induirme a estafar els acreedors. Me proposava contractes simulats per cessió de la torra... volia vendre aquests tapiços d'amagat... i quan li vaig dir que això seria la bancarrota fraudulenta, la causa criminal... la presó... sabs què m responia? Que arribarien tard, perquè ns escapariem a temps.

MAXIM. — Ja!

JOAN.—I el meu fill, allò que la Julia m'aconsellava de fer, està persuadit que ho hauré fet. Encara aquest no sab ni cala prou, i no m'ho hauria aconsellat, n'estic segur; però, així, vagament, ell creu que no he deixat d'amagar-me la guardiola, i s'hi avé. Ah! I no es l'ofensa que m'infereix a mi lo que més me cou, no: es l'estat d'esperit que això revela, l'amenaça de lo que vindrà.

MAXIM. — Oh! Per lo successiu ja hi serem nosaltres.

JOAN.—Tu, pot-ser. Però, jo? Els he arruinats.

MAXIM. — El meu pare m va deixar sense un clau a catorze anys, i el beneeixo.

JOAN. — No tinc autoritat. Soc un burro de treball i res més. Tu no sabs lo que m'ha costat aquests dies ser rigorós. No ho podria

aguantar. L'autoritat no l'havia exercida mai. No ho creia necessari. La riquesa ho embelleix tant tot! Soc un mal pare, Maxim, creu-me.

MAXIM. — Altres aires, altres aires, i veuras.

TOMMY *(desde l'anti-cambra)*.—No, no... Entri, entri. Tindran molt gust en veure-la.

JOAN. — Ara despidos!

ESCENA XI

ELS MATEIXOS, EN TOMMY, DONYA LAURA, DESPRÉS LA JULIA, I DESPRÉS LA NENNELE I LA LLUCIA

TOMMY. — Papà: donya Laura.

LAURA. — No més a saludar-los, no més a saludar-los.

JOAN. — Moltes gracies.

TOMMY *(a la porta de la Julia)*. — Mamà, Nennele.

LAURA. — No ls dic re, no vui dir re: me fa massa pena. Perdo ls meus millors amics. Quina tristesa! El qui sen va no nota l buid; però ls que s queden... No he pogut dormir en tota la nit. *(La Julia entra)*. Julia! Filla meva! No més dos minuts: el temps d'abraçar-te. *(L'abraça.)*

JULIA. — Que bona que ets!

LAURA. — I la Nennele? *(Aquesta entra am la*

Llucia). Ah! Vine, vine, estimada! *(L'abraça).* No ho puc dir lo que perdo.

TOMMY. — I a mi! Jo també men vaig.

LAURA. — A vostè, la mà. Totes dues, vaja. *(En Tommy les hi besa, una darrera l'altra.)*

JOAN *(desde l'altre costat d'escena, an en Maxim).*—Mira-tels. Mira la meva dòna. Mira el meu fill. Que t sembla, si s donen compte de la situació? Ah! Tu no ho sabs, tu no ho sabs! *(S'està assegut en el sofà, amb els colzes clavats als genolls i la testa a les mans.)*

LAURA. — Passareu pel sant Gottard?

JULIA. — No: per Modana.

LAURA. — Quin pecat! El sant Gottard es tant pintoresc! *(A la Nennele).* Tu no hi has estat mai a Suissa?

NENNELE. — Mai.

MAXIM *(sacudint carinyosament an en Joan).* — Coratge, oncle!

JOAN. — Ja ho veus. No ls coneixia. La culpa es meva. Es que la prosperitat ens cega. Ah! La gracia, l'elegancia, la cortesia... i que n'amaguen de coses! Ja veus, ja veus. Deixar-los aquí? Haurien seguit una vida de dissipació equívoca. Ah, no! Am mi, am mi! I això bastés!

MAXIM. — Oh! Què dius, home?

JOAN. — Ja ho veuras. No són per resistir la ventada: no tenen fibra. Al primer buf del vent cauen, rodolen.

ESCENA XII

ELS MATEIXOS, L'ANDREU, I DESPRÉS DONYA IRENE

ANDREU *(an en Joan).* — El cotxe està a punt.

JOAN *(aixecant-se).* — Es hora de marxar. *(An en Maxim.)* No ha vingut. *(Tots cuiten a posar-se ls guarda-pols, a pendre ombreles i bastons.)*

LAURA. — Anirem a trobar-vos-hi.

TOMMY. — Prometi-ho. A consolar els desterrats.

LAURA *(an en Joan).* — A vostè no més li dic una cosa: dolent.

JULIA. — I les meves flors? Aon són les meves flors?

(La Llucia posa l barret i el guarda-pols a la Nennele.)

NENNELE. — No m perdies de vista, eh, pobra Llucia? *(Aquesta li vol besar la mà, plorant).* Psit, psit!

IRENE *(entrant).* — Ah! Encara us atrapo.

JOAN. — La meva germana.

IRENE. — Tenia una por d'haver fet tard! Hauria anat a l'estació... però tinc por de plorar massa. Hi trobareu el meu marit. Nennele: te porto un xic de xacolata... pel camí.

MAXIM. — Mira, mira! Quin regalo! Dóna-li les gracies, dòna! D'això n dic tia!

IRENE *(tota torbada)*. — Qui es aquest? Qui es?

JOAN. — En Maxim, el nostre nebot.

IRENE. — I que ha crescut!

MAXIM. — De quan?

JOAN. — Depressa.

NENNELE. — Adéu, tia.

IRENE. — Vinc, vinc, baixo am vosaltres.

LAURA. — Tornareu aviat: el cor m'ho diu. *(Surten garlant pel recibidor. En Joan sels mira.)*

MAXIM *(an en Joan)*. — No tinguis por: tornarem a començar.

(La Llucia, a soles, cau a una butaca, plorant. La Nennele torna corrent, abraça la Llucia i li omple la cara de petons.)

LLUCIA. — Nennele! Nennele!

NENNELE *(fugint)*. — Psit, psit, psit!

TELÓ

ACTE SEGON

Sala senzilla sense esser miserable ni mal endreçada. Poc alta. Parets i sostre de fusta. A la mà esquerra de l'espectador, una finestra més ampla que alta, am tampes practicables. A fòra, arbres a tocar. Al fons, dues portes. La de mà esquerra dóna a una petita anti-cambra, i d'allí a l'escala. Es l'usual. La de mà dreta es la de la cambra de la Julia. Entremig d'amdues, i arrambat a la paret, hi ha un tinell o aparador amb einam de cuina als prestatges. A la paret de mà dreta, i a primer terme, la porta del dormitori de la Nennele, i, entre aquesta i l'angle, una tauleta arrambada. Al mig de la sala, una taula rodona am cobre-taula. Una cadira de jonc llarga al peu de la finestra. Cadires de fusta.

ESCENA I

EN JOAN, LA NENNELE I EN TOMMY

(La Nennele està llegint a la taula del mig. En Tommy, cama ací, cama allà d'una cadira

immediata a la finestra, fuma amb una pipa curta de fusta a l'inglesa. En Joan entra per l'usual.)

JOAN. — Nennele.

NENNELE. — Papà.

JOAN. — Ahir vespre m demanaves diners, i vaig dir-te que m'ho recordessis aquest matí.

NENNELE. — Sí, es cert; però no he gosat.

JOAN. — Per què? Ara m'ha vingut a la memoria, i he pujat a portar-tels. *(Li dóna monedes.)*

NENNELE. — Massa.

JOAN. — Cent francs. Ne tindras fins a fi de mes.

NENNELE.—Més mels estimo de mica en mica.

JOAN. — La gran suma!

NENNELE. — No, però... Dels ultims que m vas donar, me falten trenta lires i...

JOAN. — Te falten?

NENNELE.—Segons els meus comptes, hauria de tenir encara trenta lires, que no les trobo.

JOAN. — Te deus haver descuidat d'apuntar alguna partida.

NENNELE. — Ho hem de dir així! Bé que, repensant-hi... o l'hauré perduda... De totes maneres, prefereixo demanar-ten de mica en mica. Pren. Me queden dos marengos.

JOAN. — No, pren-ho tot. Ja aniras aprenent. *(An en Tommy.)* T'avorreixes, eh, pobre Tommy?

TOMMY. — Com no, vagant per força?
JOAN. — Ten paciencia.
TOMMY.—Oh, sí! Tu rai pots dir-ho, que estas ocupat tot el dia.
JOAN.—Ja trobarem, home, ja trobarem. *(Sen va.)*
NENNELE. — Ten tornes a baix? Mira que ja fa quatre dies que no has sortir de casa.
JOAN. — Tinc feina.
NENNELE. — Fas una cara de cansat!
JOAN.—No. Això, no. Mai m'havia trobat tant bé com en aquests tres mesos que som aquí. Ah! Avui es dijous: en Maxim ha de venir.
TOMMY *(am to de qui n'estiga cansat).* — Sí.
JOAN.—Bé: aqueixa tarda, quan ell s'entorni, l'acompanyaré a l'estació. Estas contenta?
NENNELE. — Sí, papà.

(En Joan sen va.)

ESCENA II

LA NENNELE I EN TOMMY

TOMMY.— Es ben cert que per ell no hi ha hagut cap cambi. I, si de cas, amb avantatge. Aquí treballa com treballava a Milan. Cap impertinent. Aires bons de campinya. Sen va al llit a les nou. Dorm. *(A la seva germana.)* Què fas?
NENNELE. — Estudío.

TOMMY. — No: si fins jo, am cent mil lires de renda, amb una bona torra a l'inglesa, en lloc d'aquesta caseta infeliç; fins jo mateix m'estaria aquí de bona gana.

NENNELE. — Què t'ha d'importar la casa, si, en obrint la finestra, tot lo que veus es tant hermós!

TOMMY. — Oh! Es que a la mateixa bellesa cal embellir-la La naturalesa es un artista incomplet. Aquí sota m'hi falta un parc am grans arbres per fer bonic. I una bona extesa d'herba ben retallada. I entre l'arbreda un Hermes solitari. I no veure la mamà, al bell mig de l'esplanada, asseguda a l'innoble tamboret, amb el cavallet davant, a punt d'escarnir amb el pinzell la bellesa de les coses.

NENNELE. — Encara està pintant?

TOMMY. — Imperterrita. Ui! A hores d'ara ja haurà tornat a rebregar segurament per cinquantessima vegada l seu Mont Blanc de cotó fluix, i el seu cinquantessim llac d'aigua anissada.

NENNELE. — Que s'està sola?

TOMMY. — Si t sembla! I els seus dos germans en art, aquells grans mestres? Els grans crims mai se cometen sense *complices*. Sinó que l Mont Blanc deixa fer: ni se n'adona. Mira-tels. Semblen figures de moviment tots tres. Aixequen el cap com pardalets que esperen la becada, se xuclen amb els ulls un troç de paisatge, i cuiten a estra-

fer-lo horriblement sobre la tela. No ls has vist mai de prop, aquells dos?

NENNELE. — A l'un sí. El vellet. Ve aquí alguna vegada.

TOMMY. — Sí: l'envien. De quant en quant, la nostra enginyosa madrastra s recorda de que s'ha deixat a casa un tubo de color, un pinzell, el vano, i el vellet té de córrer. El jove no s mou mai. I, allavores, el tercet pictoric se converteix en duo contemplatiu.

NENNELE. — Que mossegós que estas! Què tens?

TOMMY. — No re.

NENNELE. — Alguna ten passa.

TOMMY. — Desde quant te falta aquell diner?

NENNELE. — Quin diner?

TOMMY. — Les trenta lires que deies.

NENNELE. — D'abans d'ahir.

TOMMY. — Aont el guardes?

NENNELE. — Allí, al calaix de la tauleta.

TOMMY. — No t creuras pas que t'ho demani per aprofitar-men, eh?

NENNELE. — Tommy!

TOMMY *(després de pensar-s'hi una mica)*. — Si n necessités, ten demanaria.

NENNELE. — Ne vols?

TOMMY. — Pobra Nennele!

NENNELE. — Però tu ja n tenies de teus.

TOMMY. — Temps passat. Passat pròxim; però passat.

NENNELE. — Poquet serà l que puga dar-te;

però, si n vols... Aniré retallant del sobrant. *(Va per obrir el calaix.)*

TOMMY *(vencent la temptació)*.—Tanca, tanca. I ten-ho sempre tancat en clau. Convé no induir ningú a temptació. Els artistes tenen flaqueses. *(Indicant fòra la finestra.)*

NENNELE. — No pensis mal. No t'has convençut, digues, de que l papà no s'havia amagat ni un centim?

TOMMY. — Si t sembla...

NENNELE. — Te sab greu?

TOMMY. — Figura-t!

NENNELE.— Doncs, ara, prepara-t a sentir-me.

TOMMY. — A sentir què?

NENNELE. — Si he après. Si ho sé. Pren. *(Li dóna un llibre.)* Segueix am la vista sense preguntar. Comença aquí. L'article.

TOMMY. — L'article! Tu estudíes aquestes coses?

NENNELE. — Les haig d'ensenyar: no les sé...

TOMMY. — No sabs què es l'article?

NENNELE. — Apa, diga-m'ho tu.

TOMMY. — La, lo...

NENNELE. — Sabs que aquestes paraules són articles; però no m sabries dir nèt i clar què es l'article. I això encara; però... i l'adverbi, l'interjecció?... Ah!...

TOMMY. — Veiam.

NENNELE. — L'article es una parauleta que s pot declinar.

TOMMY. — Declinable, diu.

NENNELE. — Ei! Jo no t recitaré la lliçó: no

la vui dir al peu de la lletra. Vui estar segura d'haver-la entesa. Es una paraula que s pot declinar, i que, colocada davant d'un nom, indica, determina... Sí, vaja, indica si aquest es masculí o femení, singular o plural. Per exemple, *el presseguer*, *la poma*. *El* es article de *sexe* masculí, perquè *presseguer* es masculí.

ESCENA III

Els mateixos i en Maxim

(En Maxim entra per l'usual, deixa un cistellet damunt de la primera cadira i es para, escoltant, sense esser vist pels altres dos.)

Nennele *(continuant)*. — I *la* es article de *sexe*...

Tommy. — No s diu *sexe:* se diu *gènero*. *Sexe* es una paraula de mal gust.

Nennele. — De *gènero* femení.

Maxim. — Que diable esteu fent?

Nennele. — Ai, tu eres aquí? Estudío la gramatica per ensenyar l'inglès.

Maxim. — L'ensenyes en italià?

Nennele. — No: en francès.

Maxim. — I per ensenyar l'inglès en francès estudíes la gramatica italiana?

NENNELE. — Perquè de parlar-lo ja n sé: lo que m falta són els elements. Saber què són totes aquelles coses que són iguals en totes les llengües. Entens?

MAXIM. — No.

NENNELE. — Vaig fer un paper l'altre dia, en aquella lliçó d'inglès que tu m vas proporcionar, la del fill de la viuda Ruillet!

MAXIM. — Ah! Hi vas anar?

NENNELE. — Es impossible poder-m'hi guanyar la vida.

MAXIM. — La vida es molt.

NENNELE. — Oh, quin lloc! El camí, la casa, l'escala, el pis; els llims mateixos. I lluny! Plovia a bots i a barrals. Tot eren sots d'aigua. Sort que en Tommy m'acompanyava.

MAXIM. — Per pendre un bany tots dos.

NENNELE. — Va agafar un cotxe.

TOMMY. — No li contis aquestes coses, dòna, que no li agraden.

MAXIM. — A mi? Ben al revés. Què hi han de fer a la plaça els cotxes?

NENNELE. — Arribo. En Tommy m deixa. Pujo l'escala a les palpentes. El cor me batia. Truco, i surt la viuda en persona a obrir-me.

MAXIM. — Per què tant dali que dali ab la viuda? Com si ella hagués mort al marit.

NENNELE. — Es que es la viuda tipo. Com de naixença.

TOMMY *(reptant-la ironicament)*. — Nennele! Una senyora que t paga!

MAXIM *(mirant-sel, i després a la Nennele).*— Segueix, segueix.

NENNELE. — La viu... perdona... la senyora me fa entrar a una especie de planxador aon deuen menjar cols, a judicar pel tuf que sen sentia. Me mira de cap a peus... amb un aire! Després me pregunta quants anys tinc.

MAXIM. — Bo!

NENNELE. — Per què?

MAXIM. — Jo t'havia fet més vella de lo que ets. La teva joventut podia ser un impediment.

NENNELE. — Bé! Per què no m'avisaves? No hem pledejat poc. Ella m feia 26 anys, i jo li disputava ls meus 22. Finalment cridà el noi.

TOMMY. — L'orfe.

NENNELE. — Que s diu Gaston. Un noi de setze anys, que encara no se sab mocar bé. Compareix en Gaston, obro l meu Ollendorf damunt la taula, per començar, i la mare s'asseu al costat del noi, mirant-me fit a fit com per desconcertar-me. Començo a dir una preposició en francès, la traduei-xo a l'inglès i la faig repetir al deixeble. Però, ella, sa mare, volia gramatica, les regles, les definicions. Quin torment! En un obrir i tancar d'ulls vaig midar tot l'abim de la meva ignorancia. Sabs que es lo unic que m va privar d'apretar a córrer? La foscor d'aquella escala, que no hauria pogut baixar corrent. No hi va haver més

remei que deixar-la dir, i jo seguir intrepida: *el ganivetet del meu mestre, el vestit de la tia, el para-sol del meu veí...*

ESCENA IV

ELS MATEIXOS I EL PRIMER PINTOR

(El Primer pintor es un vellet de cabellera llarga, d'aspecte d'artista romantic. Entra pel fons sense esser vist.)

PRIMER PINTOR *(parlant com si silabagés).* — Perdoni. El para-sol de la senyora.

NENNELE *(tombant se, tota sorpresa).* — Eh?

TOMMY *(tombant se, tot sorprès).* — El pintor!

(La Nennele, en Tommy i en Maxim esclaten a riure.)

PRIMER PINTOR. — Perdonin. M'he equivocat, pot-ser? Demano l'ombrela de la senyora.

NENNELE *(rient).* — L'ombrela de la mamà, vol dir. Tommy, no t moguis, no t moguis: vaig a buscar-la.

(Sen va per la dreta.)

TOMMY *(al pintor).* — Dispensi: ha dat la casualitat de que, entrant, vostè repetís...

PRIMER PINTOR. — Dispensi, dispensi, entenc. Es que la senyora m'ha enviat perquè fa un sol terrible.

NENNELE *(tornant am l'ombrela i donant-la al pintor).* — Tingui.

PRIMER PINTOR. — Moltes gracies, senyoreta. Senyors...

(Sen va.)

ESCENA V

EN TOMMY, EN MAXIM, LA NENNELE, I DESPRÉS LA MARTA I EL GROOM

MAXIM. — Qui es aquest?

TOMMY. — Un dels pintors de la mamà. Un noruec. La mamà ha descobert dos pintors noruecs al Circol dels Artistes, i ara treballen plegats.

MAXIM. — En el mateix quadro?

TOMMY. — No, no són tant discrets. Oh, sí! Ne fan tres de quadros. Tots plegats fan del natural: copíen el Mont-Blanc, però cada hu fa l seu. No t va, així?

MAXIM. — No hi entenc re.

TOMMY. — Me sembla que ho desaproves. La mamà ho fa per guanyar-hi diners, sabs? Oh! Serà una font d'ingressos per casa.

MAXIM. — Que ls ven?

TOMMY. — Ah! Això ja es una altra cosa: els vendria.

MAXIM *(a la Nennele).* — Doncs, i quantes lliçons has donat?

NENNELE. — No més aquella. Ahir havia de donar la segona, però vaig escriure que no m trobava bé.

TOMMY. — Ep! Diga-li que ho vas fer per consell meu, i que fins jo t vaig dictar la carta. Aquesta es la veritat. Si en Maxim no ho aprova, que sapiga al menos ambe qui se les ha d'haver.

MAXIM. — Realment no ho aprovo; però no me les haig d'haver am ningú. Era de preveure.

NENNELE. — Am gent tant ximpla!

MAXIM. — No; propriament parlant, no volia dir això, sinó que era de preveure que, a la primera provatura, t'exageraries tu mateixa les dificultats de l'empresa i que t descoratgeries. Es lo que passa a tot-hom. Per lo demés, si la senyora Ruillet no ha nascut ja viuda com tu dius, s'hi va quedar als vuit mesos de matrimoni, perquè l seu marit, enginyer, va morir en una mina aont havia baixat després d'un esclat de *grisú*. La viuda s manté d'una petita pensió que l'obliga a menjar més aviat cols que tófones, encara que les tófones no s recomanen tampoc per l'olor que fan. Aquell nen se diu Gaston, perquè ls noms s'acostumen a posar als primers dies de la vida, es a dir, quan no som ni més ni menos lletjos tots. Jo, si mai arribo a tenir fills, els hi posaré Josepa, Climent o Bartomeu, per fugir del perill de l'antítesi ironica i fins per

una certa inclinació meva a trobar la poesia en les coses prosaiques. Però no puc pretendre que tot hom tinga l meu criteri. De la pregunta sobre l'edat, ja te n'he dit el per què. A les cases on no hi ha sala de rebre, es natural que la mare s'estigui al planxador, aduc quan el seu fill hi està aprenent l'inglès d'una senyoreta italiana; i, finalment, si aquella senyora no t callava am la gramatica es perquè, al seu temps, les llengües s'ensenyaven així i perquè l'ha estudiada i la sab.

TOMMY. — Té, beu te aquest ou.

NENNELE. — I jo no la sé.

MAXIM. — Déu meu!

NENNELE. — T'ho asseguro. Si no l'he estudiada mai! Jo he passat de mans d'una *niñera* toscana a les d'una *governante* inglesa, i d'aquesta a les d'una alemana.

MAXIM. — Ho has fet tot a lo senyor: sense fadiga.

NENNELE. — I soc una ignorant.

MAXIM — Torna-hi i ten sortiras divinament.

TOMMY. — Ah, sí! A tres lires per lliçó, dues lliçons la setmana, són sis lires setmanals, vintiquatre lires al mes. Quasi l salari d'una cuinera.

MAXIM. — Menos, menos. Si n treus un franc i mig de carruatge per lliçó, no més quedaran dotze francs al mes, quasi l jornal de moltes aprenentes que van a peu fins quan plou.

TOMMY. — Bumm!

MAXIM. — Què vols dir?

TOMMY. — Re. Bumm! Una canonada.

MAXIM. — I tu t'acontentes de viure a esquenes del teu pare?

TOMMY. — Desde que soc al món que ho faig, i no per això m'ha sigut negada mai la consideració pública.

MAXIM. — La consideració!

TOMMY. — Sí, senyor. I, si vols que parlem seriament, te diré fins el per què. Perquè l'home no viu sols de pa.

MAXIM. — Doncs, tu, de què vius més? Quin es el teu companatge?

TOMMY. — Hi ha en el món una mena de gent que té una missió purament intelectual: la de refinar les sensacions, de custodiar les tradicions elegants...

MAXIM. — Els armats.

TOMMY. — En una paraula: de fer lluir la bellesa.

MAXIM. — Ah! I tu tens aquesta missió, aquí?

TOMMY. — La tenia quan era ric.

MAXIM. — Bona! Es a dir que si no fossis tu i no fossin els teus semblants, aquest món, pobret!... Però, infeliç, si la bellesa la portem nosaltres a dintre; si en duc més jo que no pas tu, i més sencera i més pura. Mira: a mi, aquell llac me remou sempre, a qualsevol hora que l contempli, sien les que s vulguin les circumstancies en que m trobi; i tu, per disfrutar-ne, tu

has d'haver dormit en un bon llit, has d'anar ben empolainat i has d'estar-te ben aclofat a la poltrona i amb un cigarro a la boca. En gran part, doncs, la teva bellesa te la fan el matelacer, el sastre, l'ebanista i l'estanquer. *(A la Nennele.)* Creu-me a mi: torna-hi.

TOMMY *(enfadat).* — No ho vui.

NENNELE. — Tommy!

TOMMY *(an en Maxim).* — Ja es hora d'acabar am l'Arcadia edificant que has procurat introduir a casa nostra. Que la meva germana, si troba feina, treballi, està molt bé. Jo també n busco de feina. No ten riguis, no, perquè he abandonat la teva empresa. Bonic empleu el que m daves allí! Vigilar els operaris que foraden una montanya coberta de neu; el mellor camí per arribar aviat a l'altre món. A fòra, tot gel, i a dintre, l'Africa tenebrosa.

MAXIM. — Jo, hi ha més d'un any que ho faig.

TOMMY. — Tu, tu! I noranta lires al mes.

MAXIM. — Menjant i dormint a casa meva, havent de pagar jo encara un altre ajudant que t'ajudés a tu i t'ensenyés l'ofici.

TOMMY. — Un fum humid i espès... Uns homes nusos, suats! Assumpto de vinyeta de diari ilustrat. En tres setmanes hi vaig espatllar tres vestits.

MAXIM. — Com no, anant-hi vestit de blanc?

TOMMY. — Ah, sí! Fins m'havia de fer vestimenta nova? Bon negoci! *(Tornant a*

seure a la poltrona.) Per ella i per mi vui un treball digne...

MAXIM. — De què?

TOMMY. — De la nostra posició.

MAXIM. — Aquest ja l'has trobat. Una pipa inglesa, bon tabac inglès, una poltrona al peu de la finestra: ja està.

NENNELE. — Fes-me l favor de no usar aquest tò amb el meu germà.

MAXIM. — El vostre pare es a baix, eh?

NENNELE. — Sí.

MAXIM — Men vaig a veure-l.

(Sen va. A la porta s topa am la Marta, que acompanya un petit groom *elegantissim, que porta una carta a la mà. La Marta s'entorna immediatament. El* groom *diu an en Maxim quelcom que no se sent.)*

MAXIM — Qui? El senyor Rosani fill? Allí l tens. Tomas: mira que t duen feina de la teva

(En Tommy hi acut, pren la carta i la llegeix.)

MAXIM. — Ah! Irene.

NENNELE. — Ja t'he dit que m dic Nennele.

MAXIM. — Perdona: el teu nom es Irene, i el del teu germà Tomas. Jo no hi tinc cap culpa, però es així, i a cridar-vos d'altra manera no m'hi sé fer. Detesto les pamplines. Volia dir-te que en aquell cistellet hi trobaras sis truites de l'Arve, pescades la nit passada a Chamonix, exquisides. Esmorzaré am vosaltres. *(Sen va definitivament.)*

ESCENA VI

EN TOMMY, LA NENNELE, EL GROOM
I DESPRÉS LA MARTA

(En Tommy, un cop llegida la carta, s'asseu a la taula a escriure. Esqueixa un full, ne comença un altre, expressant am moviments de cap les vacilacions del seu sentiment. La Nennele, mentrestant, agafa l cistellet i crida desde la porta a la Marta, que es una pagesa que va molt humilment vestida)

NENNELE. — Marta.

(Se mira al groom *amb indiferencia.)*

MARTA *(entrant).*

NENNELE. — Tingui. Són truites per l'esmorzar.

(La Marta sen va amb el cistellet.)

TOMMY *(que ha acabat d'escriure, crida l* groom*).* — Vine aquí. *(Se l'emporta aprop de la finestra i li parla en veu baixa.)*

(La Nennele les emprèn cap a la porta de la dreta.)

TOMMY. — No cal que t moguis, eh?

NENNELE. — No, fill, no: no sóc curiosa.

TOMMY.—Llestos. *(Donant la carta al* groom.) Vés. *(A la Nennele.)* A l'esmorzar no m'hi espereu: no m vui trobar amb aquell catedratic.

NENNELE *(incredula)*. — Ah, sí?

TOMMY. — Ademés, l'invitació que acabo de rebre...

(Silenci.)

NENNELE. — Mira que ja són les onze, si t'has d'anar a vestir.

TOMMY. — Espero que la mamà torni. Li haig de parlar.

NENNELE. — Tu? Quin miracle!

TOMMY.—El convit es per la una, i puc anar-hi així mateix. Un *dejeuner* d'homes sols. *(La Nennele calla.)* Que no ho creus?

NENNELE. — No; no ho crec.

TOMMY. — Tu mateixa. *(Com qui sen va per la dreta.)*

NENNELE. — Tommy, vine, no m'abandonis... Tu i jo hem d'anar ben units, ben units. Ho necessito, creu-me. Me sento tant sola, estic tant descoratjada!

TOMMY. — Per què? Què t passa?

NENNELE. — No ho sé. A Milan, la ruína, am tot i lo imprevista, no m va fer defallir ni acovardir. I això que m'imaginava una miseria... ten recordes? Aquella miseria no ha vingut. Me sembla que cap de nosaltres arriba a passar grans privacions. Pot-ser sigui això. No ho sé. Però, en conjunt, la vida que portem aquí no m fa cap goig. Me sembla que ningú ocupa l seu lloc. Me sembla que i papà no mana com deuria... La mamà, ja ho veus. Tu, tu, de qui a Milan no tenia res que dir...

TOMMY. — Soc diferent?

NENNELE — No. Vet-ho-aquí. No ets diferent. I aquí, en aquesta casa, en la nostra situació... això no pot anar. Sento que alguna cosa s desconsagra. No t'ho sé dir.

TOMMY. — Hauré de pendre en Maxim per patró, eh?

NENNELE *(aprop de la taula).* — Uix! Quina mala olor! *(Agafa l sobre de la carta portada pel* groom *i el llença.)*

TOMMY. — Ei, ei!

NENNELE. — Es el sobre no més, no t'espantis! Aquí tens la mamà... *(Dirigint-se corrents a sa cambra.)* Ai, quines olors gasten els teus comensals! Uix! *(Sen va.)*

ESCENA VII

EN TOMMY I LA JULIA, QUE, ENTRANT, DEIXA LA CAPSA DE PINTURES

JULIA. — Una altra vegada feu-me l favor de no mofar-vos dels meus amics que tenen l'amabilitat de prestar-me algun servei.

TOMMY. — Li he demanat perdó.

JULIA. — Ja m'ho ha dit ell, però no ha entès de què rèieu i ha tornat tot avergonyit. Quin perfum més ric! M'has pres la meva ampolleta.

TOMMY. — Mamà, no diguis això: te fas poc favor.

JULIA. — Per què?

TOMMY. — T'asseguro que t fas poc favor...

JULIA *(com entenent-lo)*. — Ah! Sí. Ja he vist sortir el *groom*.

TOMMY. — Bé, quin *groom?*

JULIA. — Com si no fos prou conegut! Es la *librea* més hermosa de Ginebra i els seus voltants. Vols veure...? *(Obre la capseta on duu l'estudi.)*

TOMMY. — Què?

JULIA. — El meu estudi d'avui. L'he fet tot d'una estricada. Avui estava de vena. Aquell Helmer Strile es un gran mestre. L'altre, el vell, pobre home, no: té una certa tecnica, però del natural no n sab veure sinó lo que hi ha. No penetra, no se sab expressar. *(Ensenyant la seva pintura.)* Mira quin cel! Diga-m si l'aire no hi tremola. I pensar que a Milan pintava com una *educanda!* No ho faig encara am la força de l'Helmer, però no desconfio pas d'arribar a tenir-la. Ell mateix m'ho assegura. Afigura-t que aquest estudi se mel volia quedar. Avui m'ha dit una gran cosa! «Vostè data d'avui, — m'ha dit, — perquè comença a pintar lo que no s veu.» Té unes frases! Diu que la pintura es la penetració de lo amagat, que no s dirigeix als sentits, sinó a l'ànima. En efecte, la seva transfigura: els seus paisatges volen, tot té ales en ells, tot.

TOMMY. — Espera-t. Que no m podries donar cent lires?

JULIA. — Què dius?

TOMMY. — Que si m pots donar cent lires. De debò les necessito.

JULIA. — Però si no les tinc! Aquelles petites economies ja han volat. No per mi, sabs? Però no més el titol d'ingrés al Circol Artistic ja m costa cent-vuitanta lires. Prou hauria pogut demanar-les al teu pare, perquè, al cap i a la fi, si vaig ficar-m'hi, no va ser pas per dar-me un gust, sinó per dar-me a conèixer; però... Després, fins he tingut de comprar un quadro.

TOMMY. — Un quadro?

JULIA. — Un quadro. Veus que l director de l'*Art-Roman* té la mania de pintar? Bunyols, sabs? Però, per guanyar-me la voluntat d'aquella revista que entre ls forasters va de mà en mà, no hi havia més remei que passar per allò. Així, ja no seran sols els suissos els que podran comprar-me quadros. Però, i tu? Què n'has fet d'aquelles dotze mil lires?

TOMMY. — Ahir a la nit vaig perdre l'ultim miler. M'havia anat aguantant fins ara, però ahir va ser un desastre.

JULIA. — Aon, aon? A casa de la Orloff?

TOMMY. — Es clar! Aon vols que fos?

JULIA. — Que, en efecte, es russa?

TOMMY. — Russa es.

JULIA. — I realment ha tingut marit?

TOMMY. — Quina pregunta!

JULIA. — Quina edat li fas?

TOMMY. — Trenta-dos anys.

JULIA.—Doncs, diuen quaranta-cinc, i diuen que busca un altre marit.

TOMMY. — Murmuracions de Circol.

JULIA. — Fas mal de jugar, home.

TOMMY. — Per un home com jo es la sola manera decent de refer-se una posició. Me dol haver d'insistir tant; però dona-m aquelles cent lires!

JULIA. — Te dic que no les tinc. Pot-ser demà...

TOMMY. — Per què demà i no avui?

JULIA. — Perquè hi hauria una ocasió, però l teu pare no ho voldrà, ni la Nennele, que es la que governa aquí casa, tampoc.

TOMMY. — Què hi té que veure la Nennele? Quina ocasió es?

JULIA. — Aquest vespre hi ha concert al Circol per inaugurar la petita exposició de temporada. Jo hi he enviat una dotzena d'estudis. L'Helmer Strile insisteix en que haig d'anar al concert, que m presentarà an en Goupil, el famós negociant de París, que s troba aquí de pas.

TOMMY. — Quin boig!

JULIA. — Jo he dit que no. Però es llastima, perquè l'Helmer assegura que m faria vendre tots els estudis.

TOMMY. — Llengua!

JULIA. — No sé veure quin mal hi hauria.

TOMMY. — Hi aniries amb el papà?

JULIA. — Oh, el pobre! A la nit està tant cansat...

TOMMY. — Així, doncs, re.

JULIA. — I jugaves baix paraula?

TOMMY. — Què? No dec ni un centim. Però avui me sento en vena.

JULIA. — Hi tornaras?

TOMMY. — Hi vaig a esmorzar.

JULIA. — I la Orloff també juga?

TOMMY. — Mai. Fins li desagrada.

JULIA *(pera fer-se seu an en Tommy).*—Quina figura té més interessant! Sembla una verge de Mastro Luca. Molts matins passa per aquí guiant dos ponneys. Té un posat misteriós, estatic.

TOMMY. — Ensavona-m ara, perquè jo t'ajudi. Que baix que es això que estem pensant i fent tu i jo!

JULIA. — Baix? Per què?

TOMMY.—No ho entens? Doncs, vols dir que encara ets millor que jo, perquè jo ho entenc i... *(Parant la mà.)* Vaja, cinquanta.

JULIA. — Com si l Circol no fos un lloc com cal! Hi va tota la colonia extrangera. L'Helmer s'oferia a venir me a buscar i a tornar-me. Però això no m va. No precisament perquè sigui cap mal; però, en certes coses, jo hi soc mo.t mirada. Vindria l vell.

TOMMY. — A quina hora es el concert?

JULIA. — De nou a dotze. Oh! Però ja hi he

renunciat ben bé. Ho diré al teu pare per no haver-me de penedir després d'haver despreciat l'ocasió. Però sense insistir, sabs? En quant a lo altre... *(Treient-se de la butxaca l porta-monedes.)* Aquí téns dos marengos.

TOMMY. — I tres lires pel cotxe: allí no hi puc pas arribar empolsat.

JULIA *(dant les-hi).* — Vaja.

TOMMY. — Gracies.

JULIA. — Però, si guanyes, anirem a mitges, eh?

TOMMY. — Perfectament.

ESCENA VIII

ELS MATEIXOS I EN MAXIM

MAXIM. — Tomas... *(A la Julia.)* Hola, tia, Déu la guard.

JULIA *(apart).* — L'home selvatge ha baixat de les serres.

MAXIM. — Hem parlat amb el teu pare del teu estat i m'ha dit que t'avorreixes de no fer res.

TOMMY. — Al darrer punt.

MAXIM. — Millor. Tinc una idea.

TOMMY. — Ja n parlarem. Ara...

MAXIM. — No: t'ho haig de comunicar ara, perquè, si t va, procuraré combinar-ho avui

mateix. M'entorno aquest vespre. Tinc un amic aquí a Ginebra que es amo d'una gran serradora mecanica, i sé que està buscant secretari.

TOMMY. — Gracies, no.

JULIA. — Secretari d'un fuster!

MAXIM. — Què diu ara?

JULIA. — Serrar o ribotejar, tant se val.

MAXIM. — Però, i qui es en Tomas? Un princep de la casa d'Austria?

TOMMY. — Conec les teves raons, fins les he llegides en lletres de motllo, però no tinc temps de discutir-les ara. M'esperen per un *dejeuner*.

MAXIM. — Ah! Era una invitació l'esquela d'aquell! mico?

JULIA. — Mico! Si t sentissin! El *groom* de la Orloff.

MAXIM. — De la Orloff? *(An en Tommy.)* A casa d'aquesta fulana estas convidat a esmorzar?

TOMMY. — Maxim!

MAXIM. — Per dir-ho decentment. I tu hi vas?

TOMMY. — Sí que hi vaig. *(Fugint.)*

MAXIM *(agafant-lo per un braç)*. — Cah! Aquí. Tia, faci-m el favor d'anar-sen un moment. *(An en Tommy, que lluita pera escapar.)* Mira que t'estriparé l vestit.

TOMMY. — Deixa-m anar.

MAXIM. — No. Quiet aquí, fins que jo vulgui. Tia...

JULIA. — No facis escenes de força, no facis escenes. Déu meu!

MAXIM. — Li demano que ns deixi sols: les coses que li haig de dir no les pot sentir sinó ell.

JULIA *(an en Tommy)*. — Vaig a dir-ho al teu pare. *(Sen va per l'usual.)*

ESCENA IX

EN MAXIM I EN TOMMY

MAXIM.—Primerament, perdona la meva violencia: no m'he sabut contenir. Sabs qui es aqueixa Orloff? No respons? Doncs, jo t'ho diré. Es una dòna que ha estat sotmesa a la vigilancia de la policia.

TOMMY.—De la policia internacional politica.

MAXIM. — No. Això ho diu ella, calumniant els nihilistes, perquè l fet era ja public i calia trobar-hi un paliatiu. El suposat senyor Orloff...

TOMMY. — Per què suposat? Era l seu marit.

MAXIM.—Conformes. I digne marit. Solament que no s deia Orloff, sinó Borki. Orloff es el nom d'un terme El senyor Borki havia tingut a Odessa una casa sospitosa. Un cop enriquit, va voler mudar el plomatge. Però quan va morir, ara fa quatre anys, deixant

cent mil lires a l'iglesia russa de Ginebra, els diaris d'Odessa van contar tota la seva vida i miracles. Ho sabies?

TOMMY. — T'adverteixo que lo que estas fent no pot sinó induir-me a anar-hi, per si m'hagués quedat algun dubte.

MAXIM.—Ja! El recurs de tots els covards. Volen poder dir que si han fet mal l'han fet per carambola.

TOMMY.—Si t creus que per duescentes cinquanta lires al mes que dones al meu pare, el qual te les torna ben i ben doblades de sacrosant treball, tens dret de manar aquí dins...

MAXIM. — Dono al teu pare lo que hauria donat a qualsevulga altre. No soc cap benefactor. Per lo tant, puc parlar. I, si ho fos, parlaria igual, perquè desprecío aquests escrupols vostres tant ridicols. No s tracta de tirania, bé que, si convingués, també t sabria tancar dintre d'un quarto, am tots els teus vintisset anys, i no ten deixaria sortir.

TOMMY. — Am quin dret?

MAXIM.—Amb el dret que m donen dos braços més forts que ls teus al servei d'un cap més sà. Si t vegés a punt de suicidar-te, tot-hom me reconeixeria l dret d'arrancar-te la pistola dels dits ni que fos a garrotades. Les teves relacions amb aquella dòna serien, per tu i pels altres, més nocives que un cop de revolver. I et desarmo.

TOMMY. — Vaig conèixer an aquella senyora ara fa dos anys, al venir a Ginebra pel partit de tennis, i era en una reunió selectissima a la que vaig ser invitat. Allí l'hauries vista a primer rengle, rodejada de lo bo i millor del jovent sportiu.

MAXIM. — No del país: de la turba cosmopolita.

TOMMY. — Fa tres mesos que la torno a veure. Els seus modals són de gran senyora. El seu nom figura al cap de totes les obres benefiques. La seva casa es model d'elegancia i correcció. S'hi juga perquè l joc, en la classe alta, significa aquell menyspreu pel diner que caracterisa les persones superiors. Tu aquestes coses no les pots entendre. Ella no juga. Deixa fer per pura complacencia i perquè li agrada tenir gent. I et dic que a casa seva hi trobaries a qui faries grans barretades.

MAXIM. — Grans barretades! No n faig a ningú jo. Si diguessis a qui tornaria la cortesia, pot-ser sí. Parles de rics. Els rics que la freqüenten són uns imbecils, res més. Ara, el pobre que s'hi tracti no pot ser sinó un poca-vergonya.

TOMMY. — Fort, fort, als pobres.

MAXIM. — Perquè ls aprecío més. ¿Que t penses que t coneixeria a tu, si encara fossis milionari? Vès si us vaig anar mai al darrera a tu ni als teus. Del parentiu jo no n faig cas. No sento la veu de la sang, o, si

de cas, no més la sento quan parla en plena comunió de lluites, de sofriments o de victories. Ah! Si sabessis les esperances que vaig concebir quan tres mesos enrera te vaig veure jove, inteligent i restituit a la llei comú de la necessitat! Si tu haguessis nascut pobre, avui series tot un home. Ara no ets bo sinó per llençar. Deixa, doncs, que t tomi. Escolta. Prou de paraules aspres. No t parlaré de devers: t'ensenyaré a ser feliç. ¿Te creus que pot comparar-se lo que jo he disfrutat de la vida am lo que n'hagis fruit tu? El sol goig de voler no més! Ah, i el de vèncer! Què significa aquell partit de tennis? El teu estament es una nau buida. La vostra alegria, escuma de *champagne*. Que t creus que has rigut mai tu amb aquella rialla que fa bona sang i que descarrega l cap com un estornut? Vosaltres no passeu de la rialleta i la mofa: heus-ho-aquí tot. La riallera no us ve sinó a rajolins. La prosperitat no us alegra, l'adversitat us aterra. No us rieu sinó de vosaltres mateixos. Dels altres, avui no goseu riure-n perquè us fan por. Doncs nosaltres ens riem de nosaltres, de vosaltres, dels adveniments bons i dels adversos. Vosaltres escumeu l'olla, i el bon tall se queda dins. Veu molt més un pobre marxantó seguint la seva comarca, que no pas vosaltres donant la volta al món. Vos planyeu de que tots els països se semblen i no us

adoneu de que tots els homes són diferents.

TOMMY. — Sí, burlem-nos de la riquesa!

MAXIM. — La riquesa! Si es allà fòra: mira-la la riquesa. Són aquells prats, aquells boscos, aquell Lemman, aquelles vinyes. La riquesa està en les coses.

TOMMY. — Però tu, mentrestant, t'afanyes en conquistar-la.

MAXIM. — M'afanyo per bastar-me a mi mateix. La llei de la vida ns priva de viure a costes d'altri. Ni dels vius, ni dels morts. *(Pausa.)* ¿Per què hi vas an aquella casa? Respon-me am la mateixa bona fe am que t'ho pregunto jo. No t vui ja entretenir més a la força. Te deixo en completa llibertat. Per què hi vas? Digues: no estas enamorat d'aquella dòna?

TOMMY. — Qui ho sab?

MAXIM. — Vaja, seriament, de cara a cara.

TOMMY. — Hi vaig a cercar fortuna: res més.

MAXIM. — Al jòc? Al jòc, que es l'expressió del menyspreu pel diner, com deies fa un moment? Ah! I el distintiu dels homes superiors.

TOMMY. — No parlava de mi.

MAXIM. — Ho suposo.

TOMMY. — Si tu t creus que jo no m desprecío!

MAXIM. — I jo!

TOMMY. — Però si soc com soc, jo no m'he fet.

MAXIM. — Però pots refer-te.

TOMMY. — No sé voler.

MAXIM. — Apoia-t en algú que vulga per tu.
TOMMY. — En tu, per exemple?
MAXIM. — En mi, en efecte.
TOMMY. — No ns entenem.
MAXIM. — En la teva germana.
TOMMY. — En la Nennele? En tanta consideració tens a la Nennele?
MAXIM. — Sens dubte.
TOMMY. — Es curiós!
MAXIM. — Molta consideració i molta pietat.
TOMMY. — Per què pietat?
MAXIM. — Perquè les teves relacions no l'ajudaran pas gaire. I podrien fer-li perdre algun bon partit.
TOMMY. — Ah, ah, ah! Vet-aquí la causa! Ja m'extranyava tant de zel per la meva salut moral!
MAXIM. — Mai que jo tingués l'intenció de casar-me am la teva germana, aixís passessis per ser el més gran perdulari de la terra, m'hi casaria.
TOMMY. — Si ella t volgués.
MAXIM. — S'entén.
TOMMY. — I si no t volgués? Eh? Si no t volgués? Quina cara hi posaria la teva voluntat? Digues. Si no t volgués? I no t voldrà, no. Nosaltres som d'una altra fusta. Adéu.
MAXIM *(fent-li bracet, amb ironia).* — Diuen que la Orloff va darrera d'un segon marit. Vès, home, si pesques.
TOMMY. — Mira: un bon pensament. *(Veient entrar a la Nennele.)* La Nennele.

ESCENA X

ELS MATEIXOS I LA NENNELE

MAXIM. — Vès si contens al teu germà, que va a perdre-s. Jo ja he fet lo que he pogut.

NENNELE. — Jo també.

TOMMY. — Tu?

NENNELE. — Ja ho sé aon vas. Quin merit, eh? Passa per aquí sota cada matí, amb el seu lacaiet. No sé qui es, però no serà pas re de bo quan tu no has gosat dir-me que era ella qui t'invitava. Has tingut de mentir per desorientar-me.

ESCENA XI

ELS MATEIXOS, LA JULIA I EN JOAN

JULIA *(entrant pel fondo)*. — Nennele, prepara l teu mellor vestit per aquest vespre, que vindras am mi al concert del Circol.

NENNELE. — Jo?

TOMMY. — Què dius?

JULIA. — No se m'havia ocorregut. Es el vostre pare qui hi ha pensat. Anar-hi sola no me semblava bé. La companyia den Tommy no basta. Mentres que, en cambi, sota

la salvaguarda d'una senyoreta... I té raó.

TOMMY. — La Nennele no hi anirà pas.

JOAN. — Què dius?

TOMMY. — Perdona, però tu no sabs...

JOAN. — Què? Explica-t.

TOMMY. — Allò no es una societat res...

JULIA. — Que no es una societat respectable? *(An en Joan.)* Pregunta-ho an en Max, que coneix bé Ginebra.

TOMMY. — Jo no he dit que...

JULIA. — Pregunta-ho an en Max, pregunta-ho an en Max. *(An en Maxim.)* Diga-ho tu.

MAXIM. — Ah! Aquest Max soc jo? Mai me recordo de que vostè m poetisi així. Es una societat alegra i respectabilissima.

JULIA *(an en Joan).* — Ho veus? *(An en Tommy.)* Tu pots...

TOMMY. — Jo m referia a la meva germana.

NENNELE. — No més a mi?

TOMMY. — Si no es qüestió de la societat. *(An en Joan.)* Quan tu has permès que la mamà hi entrés, es senyal que...

JOAN. — Jo no vaig dar permís. M'ho va dir quan ja era fet. Me va dir que no costava un centim, que convenia per poder colocar els seus quadros.

TOMMY. — Com que la mamà es una artista, se comprèn. Hi ha entrat amb entusiasme... produeix...

NENNELE. — Tu parles així!

TOMMY. — I el tracte amb els artistes pot ajudar-la a fer camí. Però, la Nennele!

NENNELE. — Si hi pot anar la mamà, hi puc anar jo. No sé veure la diferencia. Si fos un mal l'anar-hi... *(An en Tommy.)* tu ja t'hi hauries oposat fins per ella. No essent cap mal, jo l'acompanyo.

MAXIM. — Dius bé, ben fet.

TOMMY *(a la Nennele).* — Tu sabs perfectament...

JOAN. — Què, que sab la Nennele? Digues. També ho haig de saber jo. No admeto reticencies. Fòra.

TOMMY. — Vui dir que en les nostres circumstancies...

JULIA. — També pesen sobre tu aquestes circumstancies... i tu freqüentes el gran món. Oh! I quin gran món!

JOAN *(tot confós.)* — Tommy!

JULIA. — No sen va avui a esmorzar a casa la Orloff?

JOAN. — Qui es aquesta?

JULIA. — Una bellesa...

JOAN. — No t'ho demano a tu. *(An en Maxim i an en Tommy.)* Qui es aquesta Orloff? *(Silenci.)* Ah! Ningú m vol respondre? Seré jo l'unic de casa que ho ignori?

NENNELE *(arrencant am força).* — Ah! Papà, has de vigilar, has de vigilar.

JULIA. — Ten compte en lo que dius...

JOAN. — Què vols que vegi del meu reconet estant? No n surto en tot el dia, i encara...

NENNELE. — N'has de sortir, has de manar.

No ho veus? Tot se disol en aquesta casa.

JULIA. — Però, què hi ha? Què es lo que s disol? Diga-ho, veiam.

JOAN. — Calla, tu.

JULIA. — Ben tranquils viviem... Jo treballo... Tot se disol!

JOAN. — Calla, te dic.

TOMMY *(an en Maxim)*. — Ara deus estar content, eh?

MAXIM. — I tant!

NENNELE. — Has de manar, has de manar. Què importa l diner? Si convé, jo us faré de criada. Però, tu; però tu .. el teu govern es lo que falta. Aquí, aquí, com faltava a Milan.

TOMMY. — Nennele!

JOAN. — Calla. Té raó. Te recordes, Maxim, de lo que t deia a Milan? Un burro de carga. Els he arruinat... i no he sabut armar-los per la ruína.

NENNELE. — Papà...

JULIA *(an en Tommy)*. — Ja ho veus, ja ho veus... Bon profit!

JOAN. — No t'ho deia, Maxim? Soc un mal pare.

NENNELE. — No, no, no...

JOAN. — I havies d'esser tu qui m'ho tirés en cara...

NENNELE *(acostant-se an ell)*. — No, no. Perdona-m. No, perdona-m.

TOMMY *(an en Maxim)*. — Avui me presentaras al teu amic. Accepto la colocació.

JULIA *(an en Tommy i an en Maxim).* — Aquella? Allò tant ordinari?

JOAN *(acaronant a la Nennele).* — Sí, filla, sí. Ja sé que m vols bé... Ho provaré... veuras... deixa-m... ara deixa-m. . Queda l'altre encara... ho vui saber tot... falta que n Tommy...

MAXIM. — En Tomas ha renunciat al gran món, que diu la teva dòna. Ja t'ho contaré després. En quant al Circol...

JULIA. — Però, i qui hi pensa ja, amb el Circol? Com si jo volgués divertir-me!

JOAN. — Per què en Tommy no volia que la Nennele...?

MAXIM. — Tenia raó... de recordar les circumstancies en que esteu. La Nennele busca lliçons, i quan veurien que va a divertir-se, li seria més dificil trobar-ne.

(La Marta apareix pel fondo.)

NENNELE *(desseguida an ella).* — Ve a parar taula? Torni-sen. Jo m basto.

(Pren les tovalles de l'aparador.)

JOAN *(an en Maxim).* — Avui parlarem llargament tu i jo.

MAXIM. — Quan vulguis.

(En Joan s'asseu tot pensatiu aprop de la finestra.)

MAXIM *(a la Nennele).* — Si t puc ajudar?

NENNELE. — Si vols...

(Paren la taula amdós.)

JULIA *(an en Tommy).* — Ara jo haig d'escriure una esquela.

TOMMY. — Jo també... Però... i qui la porta? I que convé depressa...

JULIA. — Deixa ho per mi. *(Sen va a la seva cambra.)*

(En Tommy s posa a escriure a la tauleta.)

NENNELE *(an en Maxim)*. — Demà tornaré a la lliçó.

MAXIM. — Oh! De tu no n dubto.

NENNELE. — I dels altres?

MAXIM. — No m vui fer ilusions. Entrada de cavall sicilià...

TELÓ

ACTE TERCER

La mateixa decoració del segon

ESCENA I

LA JULIA, I DESPRÉS LA NENNELE

JULIA *(a la porta de la Nennele)*. — Nennele.
VEU DE LA NENNELE. — Mamà.
JULIA. — Dona-m la clau de la tauleta.
NENNELE. — De quina tauleta?
JULIA *(signant l'arrambada a la paret)*. — D'aquella.
NENNELE. — Per fer-ne què?
JULIA. — Dona-me-la.
NENNELE. — Perdona. Per què la vols?
JULIA. — Per treure diners.
NENNELE. — Si has de pagar algun compte, diga-m'ho: aquí m tens a mi.
JULIA. — Cap compte. Per mi. T'haig de dar més explicacions?

NENNELE. — Cap, es cert. Pots demanar lo que vulguis al papà i jo no n'haig de saber res. Però aquells són per la casa, jo n sóc responsable, i han de servir per la casa.

JULIA. — Que ets la mestressa tu, aquí dins?

NENNELE. — No. I per aquesta mateixa raó no puc disposar de lo que no es meu.

JULIA. — Ten demanés en Tommy...

NENNELE. — N'hi vaig oferir la setmana passada.

JULIA. — No ho dic!

NENNELE. — Però avui ja no n'hi oferiria. Com que he censurat la debilitat dels altres, no vui pecar de debil jo.

JULIA. — Si t creus que l teu germà mateix no troba ridicols aquests aires que t dones...

NENNELE. — Ja he vist que aneu d'acord i que ets la seva confidenta.

JULIA. — Com té tant per confiar-me! Total, que ha acceptat una colocació ingrata i espera. En dubtes?

NENNELE. — No. Però no sé entendre per què evita l trobar-se am mi. Sembla que m'amagui alguna cosa. Si treballa, cumpleix el seu dever. M'he persuadit de que aquí cada hu ha de fer rigorosament lo que li toca.

JULIA. — I a tu t toca fer-me d'institutriç a mi, eh? Fa vuit dies que t duc cusida a les faldilles. Ho deu haver ordenat així l'amo de tots nosaltres, el senyor Max.

NENNELE. — No tens re més a dir me?

JULIA. — Sí. Que si l senyor Max es per tu un model de perfeccions, casa-t'hi, i acabarem d'una vegada.

NENNELE. — I, després d'això, re més? Sento que l papà puja. Enten-te amb ell. *(Se n'entorna a la cambra.)*

JULIA. — Impertinenta!

ESCENA II

EN JOAN I LA JULIA

JOAN *(amb un paquet a la mà).* — Han portat això per tu.

JULIA. — Què es?

JOAN. — No ho sé.

JULIA. — Ah! Serà l sobrant dels meus estudis; els que no s'hauran venut.

JOAN. — Que n'has venut algun? *(Va per desfer l'envoltori.)*

JULIA *(am somris desdenyós).* — Quina pregunta! Si estava en la llista d'adquisicions del Circol. No estiris així, que ho faràs malver.

JOAN. — Porta unes tisores.

JULIA. — Desfés el nus. El cordó s podrà aprofitar.

JOAN. — Bona mestressa! *(Procura desfer-lo.)*

JULIA. — Ah! Que t penses que no més serveix per ser-ho la Nennele?

JOAN. — Eh! Fòia avaricia! *(Pren unes tisores de la tauleta i talla.)* Quants n'hi tenies?

JULIA. — Dotze.

JOAN *(comptant)*. — Tres, sis, nou... Tels tornen tots.

JULIA. — No pot ser.

JOAN. — Compta-ls.

JULIA. — S'han d'haver equivocat. Si era a la llista. L'Helmer m'ho ha dit. Veuras com vindran a demanar-los. *(Arrenglera els estudis damunt de l'aparador.)*

JOAN. — Si t penses que m sab greu...

JULIA. — Hola! A la primera apariencia de falta d'èxit ja no tens fe en mi?

JOAN. — Oh! Es que mai n'hi he tingut. I gracies que dono a Déu de que no ho siguis d'artista.

JULIA. — Ah! Aquí som? Doncs ara compendras que jo reprengui les atribucions que m corresponen. Soc la teva dòna. Me correspon el pondo de la casa.

JOAN. — Rependre? A Milan, pels gastos majors, teniem l'Andreu, el majordom, que feia ls comptes am mi, i de lo petit sen cuidava la Llucia a les ordres de la Nennele.

JULIA. — Perquè la noia aprengués...

JOAN. — Sí. I ella n'ha après.

JULIA. — I vols dir que haig d'estar subjecta a la Nennele.

JOAN. — No estas subjecta a ningú, com jo mateix.

JULIA. — Si vui una taça de cafè hauré de demanar permís a la Nennele?

JOAN. — La demanes a la Marta. Que has tingut de demanar permís fins ara?

JULIA. — Mentres m'heu cregut o pogut creure util per una altra cosa, se comprèn. No feia lo possible per la casa?

JOAN. — Sí, sí.

JULIA. — Però si no serveixo per allò, faré de mestressa, com deies.

JOAN. — Qui t priva de pintar?

JULIA. — Sense fe es impossible. Tu t'alegres de que no m comprin els quadros? Doncs, magnific. Vinga la caixa, vinga la llibreta dels comptes, un davantal blau i endavant.

JOAN. — Per Déu! No m donguis més pena.

JULIA. — No soc la teva dòna? No soc qui ha de manar?

JOAN. — I... què soc jo?

JULIA. — No hi ha cap raó perquè aquí s capgiri l'ordre de la Naturalesa. La Nennele i jo ns veurem les cares.

JOAN. — Deixa estar la Nennele, santa cristiana; deixa-la estar.

JULIA. — Ja! Perquè tens por de que cridi. Doncs jo també n tinc de veu, ho sabs?

JOAN. — Prou, prou que ho sé.

JULIA. — I que m sentirà la damisela.

JOAN. — Mira que ja no sé com tinc el cap; que estic reventat, fadigadissim; que m'arribaras a posar malalt. Tu no ho sabs, ningú sab la vida que porto tres mesos ha.

Ningú. Vés, pren el pondo, els comptes, els diners; però que no sigui per arruinar la casa, per caritat!

JULIA. — Oh! Però com? Li diras tu a la Nennele?

JOAN. — Sí. Jo li diré.

JULIA. — Ara, ara mateix.

JOAN. — Bé podia Déu Nostre Senyor enviar an algú l'inspiració de comprar-te aquells...

JULIA *(cridant)*. — Nennele!

JOAN. — Ara?

JULIA. — Sí, sí: de calent en calent se torç el ferro. Ja veuras quin ordre poso jo aquí dintre. I sense fer-me la gasiva.

ESCENA III

ELS MATEIXOS I LA NENNELE

NENNELE.—Que m cridaveu? Que ha vingut en Maxim?

JOAN. — No encara.

NENNELE. — El tren arriba a les nou. Són les onze...

JOAN.—Oh! Amb el temporal d'ahir i d'aquest matí... Probablement haurà nevat a la montanya i haurà perdut el tren.

NENNELE. — Hauria telegrafiat.

JOAN. — O l tindran entretingut per la ciutat els seus negocis.

NENNELE. — Ordinariament primer ve aquí.

JULIA. — El teu pare t volia parlar...

JOAN. — Deixa-m fer. *(S'endú la Nennele apart.)* Nennele, la mamà desitja tenir d'aquí endavant el govern de la casa.

NENNELE. — I tu li dones?

JOAN. — Es un desig llegitim.

NENNELE. — Just. I aviat satisfet. Aquí ho tens. *(Va cap a la tauleta pera obrir el calaix.)*

JOAN *(seguint-la a poc a poc).* — Que t sab greu, filla?

NENNELE. — No.

JOAN. — Per tenir pau, sabs?

NENNELE. — Sí.

JOAN. — Sonriu-me una mica, filla; sonriu-me.

NENNELE. — I que n'ets de bo!

JOAN. — Però, vigila, per això, eh!

NENNELE. — No tinguis por. *(A la Julia.)* Aquí tens seixanta-tres lires i trenta centims. Aquí l llibre, i aquí les llibretes dels fornidors.

JOAN. — Us anuncío que diumenge us portaré a totes dues a Chamonix.

JULIA. — Ja era hora!

NENNELE. — A què fer?

JOAN. — Ho hem convingut amb en Maxim. En Maxim inaugurarà diumenge l seu primer troç de ferro-carril. Jo estic cansat, i dos dies d'aire fresc me faran bé. Els necessito.

NENNELE. — Tu. Però, nosaltres?

JULIA. — L'oquer durà les oques a beure.

JOAN. — Es que tot sol no sé divertir-me. *(A la Nennele.)* Lo del gasto no t'apuri. Hi arribarem.

NENNELE. — Ne tenim tant...

JOAN.—Aquest dissipador te fa por, eh, avara? Ja sé lo que m dic. Quan arribi en Maxim envia-mel al despaig. *(Sen va.)*

NENNELE. — Està bé.

ESCENA IV

LA NENNELE I LA JULIA

NENNELE. — Me n'olvidava. Aquí tens la clau del calaixet. Convé que l tinguis tancat.

JULIA. — Què vols dir?

NENNELE. — La setmana passada sem van fondre trenta lires. Ara fa tres dies m'he adonat de que no tinc aquella soguilla d'or que m va regalar la tia Irene. Sé bé que la vaig dur de Milan, i que, desde que som aquí, no m'havia recordat de posarme-la. Qui sab de quan me falta! Abans d'ahir vaig ordenar bé l meu calaix, apuntant-me bé l lloc de cada cosa, per si algú me les tocava, i ahir hi vaig trobar de menos aquell porta-fotografies de plata. Ten recordes?

JULIA. — Me sembla que sí.
NENNELE. — De totes maneres...
JULIA. — Oh! Am servei de poc preu...
NENNELE. — Oh! La Marta es fiada.
JULIA. — Tantes coses donem per perdudes que després trobem...
NENNELE.—Si abans d'ahir jo l'havia desada... *(Am to lleugerament ironic.)* I a tu no t'ha faltat mai re?
JULIA. — Per què somrius?
NENNELE. — Te preguntava si mai has perdut...
JULIA.—Ui, qui sab quantes coses! Però jo m fio de tot i de tot-hom. A mi, fins una criatura me la podria fer.
NENNELE. — Vès.

ESCENA V

ELS MATEIXOS I EN JOAN I L'HELMER STRILE

JOAN.—Julia. Mira, que aquest senyor et demana.
JULIA *(apressant-se)*. — Helmer.
HELMER. — Dispensin si vinc a una hora intempestiva. *(A la Julia, tot signant-li l marit)*. El senyor Rosani? Vol fer-me l favor...
JULIA. — Com? No...? Oh! Joan: Helmer Strile, un gran mestre.

HELMER. — Tinc tant gust...
JOAN. — Moltes gracies.
JULIA *(a la Nennele).* — Helmer Strile. *(A l'Helmer.)* La filla del meu marit. Sab que m'han tornat tots els quadros?
HELMER. — Per això venia. Aon són?
JULIA. — Miri-sels. *(Enduent-sen a l'Helmer aprop de l'aparador.)*
JOAN *(en veu baixa a la Nennele).* — Mestre de què?
NENNELE. — Es un pintor. Se tracten de mestre ells amb ells.
JOAN. — Que ja havia vingut altres vegades?
NENNELE. — Aquí, mai.
JOAN. — I que t'agrada a tu aquest tipo?
NENNELE. — A mi, gens.
JOAN. — A mi tampoc. *(A l'Helmer.)* Amb el seu permís... Haig de tornar-men a baix.
HELMER. — Servidor de vostè.

(En Joan sen va.)

ESCENA VI

LA JULIA, L'HELMER I LA NENNELE

(La Nennele agafa un llibre i sen va a llegir al peu de la finestra.)

HELMER. — Havien d'estar compresos en la llista del Circol, però la quatreta dels ginebrins no ho ha volgut. Alaben, però

diuen que fent tot just tres mesos que vostè es aquí, ja s pot esperar.

JULIA. — Esperar! I tant! Com que deixaré l'art.

HELMER. — No digui heretgies! L'art no s deixa: se du a la sang. Per casualitat, un amic meu que ls ha vist se n'ha enamorat i m'ha encarregat de comprar-ne...

JULIA. — Quants? Tots?

HELMER. — Per ara, un... o dos. Dos, dos. El preu ja l tractaré amb el secretari del Circol. Nosaltres am nosaltres no podem parlar d'aquestes coses, veritat?

JULIA. — Has sentit, Nennele?

NENNELE. — Crec que sí.

JULIA. — He venut dos estudis. M'alegro de que ho sapigues.

NENNELE. — Qui tels ha comprat?

HELMER *(amb un xic d'embarras)*. — Un paisà meu, gran *amateur*.

NENNELE. — Ah! ah!

HELMER *(baixet a la Julia)*. — No se la veu en lloc, ara. He vingut dos matins a baix i...

JULIA *(igualment i senyalant a la Nennele)*. — Aquesta n té la culpa. *(A la Nennele.)* Me vols fer el favor, noia, de baixar aon tinc els trastets de pintar, i de pendre de la caixeta gran de colors aquella tauleta que hi trobaras tot just esboçada? Ten compte, que es fresca.

HELMER. — Si pogués jo...

(La Nennele sen va sense badar boca.)

ESCENA VII

La Julia i l'Helmer

Julia. — Li tinc preparat un petit record. Esperi-s. *(Sen va corrent a la seva cambra.)*

Helmer *(contemplant-se ls estudis).* — Amb un centenar de francs no més...

Julia *(tornant amb un retrat de mitja tarja dintre d'un marc de plata, en un sobre de vitela, l'entrega a l'Helmer).* — Al mestre i a l'amic.

Helmer. — El seu retrat? Oh, que bonic! Que guapa està! I quin marc més exquisit! Que bé enquadra la blancor de la plata amb el candor de vostè! Quina cosa més bonica! Tantes gracies. *(Besant-li la mà.)*

Julia. — Torni l a encarpetar depressa i vagi-sen desseguida, que si aquella ho vegés... *(Li pren i l'encarpeta. L'Helmer sel posa a la butxaca.)* Fa vuit dies que sempre surt am mi, m'acompanya per tot. L'altre dia l vaig veure, volia baixar, però... ella també seguia. Oh, quina vida!

Helmer. — He pres la costum de treballar am vostè i, si m falta, l'univers se m'esborra tot, les coses per mi ja no tenen veu ni color, ni m diuen res.

Julia. — Que vol què hi faci?

Helmer. — Un lloc tant bonic que he trobat!

A l'altra banda del llac. Un recó patetic, solemne...

JULIA. — Ai, no m'ho digui.

HELMER. — Però es possible que no s pugui escapar ni un moment? Jo voldria que l vegés.

JULIA. — Aont es?

HELMER. — Ah, no! Li vui acompanyar jo mateix.

JULIA. — Vostè? Oh! Es impossible.

HELMER. — Vostè m'ha robat la pau del cor.

JULIA. — Psit .. Això no ho puc escoltar. Calli. Es lluny d'aquí?

HELMER. — Gens. I trobariem fins el vellet. Prometi-m que hi vindrà.

JULIA. — Jo, prou voldria. No m'ho demani més. Estic tant lligada!

HELMER. — Però, i que no surt mai la noia?

JULIA. — Té una lliçó a ciutat, dugues vegades a la setmana.

HELMER. — Quan? Demà?

JULIA. — Sí, demà la té.

HELMER. — Doncs, l'esperaré al Circol? A quina hora?

JULIA. — No, no: demà no vui.

HELMER. — Per què?

JULIA. — En divendres, mai.

HELMER. — Doncs, dissabte.

JULIA. — No té lliçó.

HELMER. — Diumenge.

JULIA. — Diumenge?... Diumenge pot-ser podré. Calli, que ve ella. Parli alt.

HELMER. — Els realistes no volen entendre que l simbol...

ESCENA VIII

ELS MATEIXOS I LA NENNELE

(Aquesta entra sense dir re, i sen va a seure aont era primer.)

JULIA. — I doncs?

NENNELE. — No hi havia cap tauleta esboçada ni per esboçar.

JULIA. — No l'has trobada? A la caixa petita.

NENNELE. — M'has dit a la gran, però he mirat també la petita.

JULIA. — Es extrany, perquè...

NENNELE. — Vaja, mamà!

HELMER. — Men puc emportar desseguida aquests estudis?

JULIA. — Com vostè vulgui. Els hi embolicaré. *(Pren dos estudis.)* Aquests dos?

HELMER. — Tots són prou bonics. Trii-ls vostè mateixa.

ESCENA IX

ELS MATEIXOS I EN MAXIM

MAXIM. — Que tard, eh?

JULIA. — Hola, Max!

MAXIM. — Bon dia, tia. *(A la Nennele).* Com va?

NENNELE. — Com t'has fet esperar!

MAXIM. — Oh! Quants desastres! *(A la Julia, que està am dos estudis seus a les mans).* Es pintura seva això?

JULIA. — A tu no t'agradarà.

MAXIM. — A veure. Doncs, m'agrada.

JULIA. — De debò?

MAXIM.—Sí que m'agrada, sí. No sé per vostè això serà un elogi.

HELMER. — L'art se sent: no s raona.

MAXIM. — Perdoni, senyor: jo l raono. M'agrada la pintura que no entenc, i precisament m'agrada perquè no l'entenc.

HELMER. — La penetració de lo oculte.

MAXIM. — Què diu?

HELMER. — Dic que per la penetració de lo oculte.

MAXIM. — Això. Si això que vostè diu se pogués trobar a la pintura, m'agradaria. Els quadros que parlen clar, a un el manen sempre. Això es un bosc. Això es un prat. I jo no estic disposat sempre a veure de gust un bosc o un prat. En cambi, en aquests hi veig lo que vui segons l'humor del moment. Soc jo que hi mano.

NENNELE. — Molt bé! Les millors pintures són les taques de la paret.

HELMER. — Oh!

MAXIM.—Per què no? Al matí, quan me des-

perto, me les contemplo, i ara hi veig nuvols, ara dromedaris, ara grutes, un emperador, un pa de crostons...

JULIA *(enutjada).*—Art baratet. *(Extén un full de paper sobre la taula.)*

HELMER.—Un moment. *(Se treu el retrat.)* Hi ficaré això també...

JULIA *(baixet).*—Alerta. *(L'Helmer fa l paquet.)*

MAXIM *(a la Nennele).*—Me creia que no arribariem. Que no ha fet mal temps també aquí?

NENNELE.—També, també.

JULIA *(davant de la taula, pera tapar a l'Helmer).*—Ahir i la nit passada.

MAXIM.—Oh! Allà dalt... desastres. L'Arve s'ha desbordat, ha trencat dos ponts, ha arrasat cases, se n'ha endut tres persones riu avall...

NENNELE.—Mortes?

MAXIM.—Oh! El que hi cau... En dos minuts.. Ni l temps d'ofegar-se... Rebatut pels socs i per les penyes...

JULIA *(a l'Helmer, que acaba d'empaquetar).*—Calli, que buscaré un lligam.

NENNELE.—Diumenge, anant a Chamonix, en deurem veure l rastre.

MAXIM.—Ah! Hi veniu, doncs?

JULIA.—Lo que es jo m'he repensat. *(Comença a lligar el paquet que l'Helmer aguanta.)*

NENNELE.—Com? Si eres tu la qui insistia!

JULIA.— Es que a mi no m'agrada mai debutar de virtuosa. Reflexiono, i després resolc lo que més convé.

NENNELE. — Ja.

(El paquet s'esbotza i el retrat cau.)

MAXIM *(a l'Helmer).* — Miri què ha caigut. *(Ho recull i la Julia li pren dels dits. La Nennele, al veure-ho, esclata a riure.)*

MAXIM *(a la Nennele).* — Què es allò?

NENNELE *(rient).* — No res.

JULIA *(reembolicant i lligant am furia).* — Així. Així no se li escaparà més. *(A l'Helmer.)* Tingui. L'acompanyaré fins al reixat.

HELMER. — Gracies. Senyoreta... Senyor...

(L'Helmer i la Julia sen van.)

ESCENA X

EN MAXIM, LA NENNELE, I DESPRÉS LA JULIA

MAXIM. — Per què rius així?

NENNELE. — Es que m fa fastic, fastic, fastic. S'ha fet comprar dos bunyols per aquest fulano que la ronda fent-se l melancolic. Ha comprès que era ell el comprador... ell mateix, se moria de ganes de trair-se, i m'han tret de per mig amb un pretext pueril. Què s'han maquinat aquí, no ho sé; però ella, que al principi estava boja d'anar diumenge a Chamonix i que ja ha hagut

de manxar per certes observacions que jo hi feia... ja has sentit... ara, quanta cordura! Ai! Quina ànima més baixa! I jo m'he passat una setmana fent l'odiós i estupit paper de goç guardià! Això, això tant ridicol he fet! Què t sembla? Una noia de la meva edat custodiant la virtut de sa madrastra! Ah! Te sorprèn que jo parli així. Jo no tinc de saber? No ho tinc de veure? Eh! Mentida! Totes sabem, totes veiem. Les comedies que en el teatre ns-e són privades, les veiem a casa, a casa, a casa. Lo que m'extranya es que encara m'escandalitzi. Digues: no es veritat que t semblo un no rè corromput i grotesc? Que t faig pietat, tristesa, eh? Diga-m, Maxim, diga-m, què penses de mi?

MAXIM. — Aprenc. M'adono de que la mena de vida que porto m'ha deixat ignorar moltes coses. Però lo que penso de tu no t pot desplaure: trobo molt saludable la teva indignació.

NENNELE. — No, no puc més. Si sabessis els pensaments que m'assalten en certs moments! He arribat fins a enagenar-me l'esperit del meu germà. En Tommy, que té un sentiment tant exquisit de l'elegancia, deu haver trobat tant miseres i *tontes* les meves exigencies i la meva conducta, que s'ha fet tot de la mamà. Van a la una. Somriuen, s'ho enraonen tot, callen quan arribo...

MAXIM. — I n'estas gelosa?

NENNELE. — Menos de lo que podia creure.

MAXIM. — L'orgull!

NENNELE. — No m comprens. Entristida, sí. Que sabs alguna cosa den Tommy?

MAXIM. — No. Que hi ha novetat?

NENNELE. — No ho sé.

MAXIM. — Cumpleix, al seu despatx?

NENNELE. — Penso que sí. Sen va cada matí, ve a l'hora d'esmorzar, i torna a sortir fins a l'hora de dinar. Però l seu aire es de descontent. I tant com he fet per infundir-li una voluntat alegra! He procurat voler per ell. Tu m deies un dia que la voluntat ho pot tot...

MAXIM. — Ben aplicada, s'entén.

NENNELE. — Creus que lo que s vol se pot lograr sempre?

MAXIM. — Am temps i silenci, quasi sempre.

NENNELE. — Creus que fins jo podria?

MAXIM. — Dins dels limits de lo no absurdo, per què no? Es clar que si t proposessis fer un home fort den Tommy, que té un sentiment tant exquisit de l'elegancia... Després, que en tu permaneix encara la discordia amb els instints... o, millor, entre ls habits i la raó.

NENNELE. — No m comprens!

MAXIM. — Siga com vulga, la voluntat no la cansis mai en coses vanes. A qui s vulgui perdre, deixa-l perdre. Què vols fer am la teva madrastra, per exemple? Jo crec que l

teu pare ja se la té ben pesada i judicada, i que ja no més demana una cosa: que no l distregui del treball.

NENNELE. — Però, no t subleva a tu?

MAXIM.—Què n treuras de sublevar-te contra les fulles que l vent s'emporta? Podras aturar-les? Molt boniques, molt elegants, però no sabs aont iran a parar. Aqueixa gent no para. Cap d'ells farà mai la darrera pillada. Van de vilesa en vilesa a perdre-s en la vilesa universal. El millor dia t tombes, ja no ls veus més.

NENNELE. — Fins den Tommy penses això?

MAXIM.—No ho sé encara. Volia passar aquest matí per casa l meu amic a saber-ne noticies; però amb aquell retraç... He telegrafiat desde la darrera estació perquè m telegrafiés aquí. Veurem.

(La Julia entra per l'usual.)

NENNELE *(an en Maxim, al veure-la entrar).* —Mira que l papà t'espera al despaig. Així que sapigues alguna cosa, vine a dir-m'ho, eh?

(En Maxim sen va.)

ESCENA XI

LA JULIA I LA NENNELE

JULIA. — Que te l'has tret per quedar-te sola am mi?

NENNELE. — No. Perquè l papà m'ho ha manat.

JULIA. — Se pot saber el per què d'aquella rialla inconvenient? *(Veient que la Nennele tracta d'anar-sen.)* Vine aquí.

NENNELE. — Mamà, creu, val més que m deixis anar.

JULIA.—Ja sé l què penses. Com si al món no hi pogués haver més que un sol marc de plata!

NENNELE.—No parlem d'aquestes coses. Són tant vulgars! No ten dic res, no n vui saber res.

JULIA. — T'has cregut que era l teu, eh?

NENNELE.—Deixa-m anar. No n parlem: me repugna.

JULIA. — Ho sospitava. Per això m vas fer aquell interrogatori.

NENNELE.—Era l meu, l'he vist ben bé. Abans de parlar-ten ho sospitava, sí; després, ja no m queda dubte. Ahir, tot passant, te vaig veure entrar al meu quarto. Men vaig baixar a l'hort i em vaig posar a cantar per allunyar-te les sospites. Tu hi vas caure. Torno al cap de pocs minuts, trobo el calaix obert i veig les coses que m falten. Si te n'he parlat es per fer-te entendre que estava alerta; però no te n'hauria resat més.

JULIA. — Tu t'ho inventes. No es veritat que jo entrés al teu quarto.

NENNELE. — En Tommy ten va veure sortir.

JULIA. — Devia haver empès la porta per buscar-te.

NENNELE. — Si t'agradava, podies demanar-mel.

JULIA. — No m'agradava.

NENNELE. — Ho comprenc. Per l'ús a que l destinaves...

JULIA. — Quin ús? Vet-en-aquí una altra. Quin ús vols dir? Volia mostrar el meu agrahiment a qui s'ha pres la molestia d'ensenyar-me l'art. M'he gratat la butxaca per comprar un marc i he posat un retrat meu. La cosa té tanta malicia que, ja ho veus, fins te la dic. Era un retrat meu, i tu ni menos ho sabies.

NENNELE. — Prou que ho sabia!

JULIA. — Oh! Tu n sabs tantes de coses!

NENNELE. — Moltes, més de les que t penses.

JULIA. — Ah, sí! No ho veig que fa temps que m segueixes com un goç! Vaia un respecte! Si he fet com que no me n'adonava, ha sigut per miraments al pobre del teu pare.

NENNELE *(am rialleta amarga)*. — Ge...

JULIA.—Però, ara, que t'has atrevit a sospitar de mi, vui aclarir-ho tot. Llum, llum.

NENNELE. — No, mamà, no, no fem desastres.

JULIA.—Res, ja està dit: vui que s'aclareixin. Vinguen proves. M'acuses? Proves, doncs. El teu pare judicarà.

NENNELE. — No, fes-me l favor.

JULIA. — Ah! Tens por?
NENNELE. — Por?

ESCENA XII

LES MATEIXES I EN TOMMY

NENNELE. — Ah! En Tommy? Vine, vine. No podies escaure millor. *(A la Julia).* Te sotmets an en Tommy?
JULIA. — Prou!
TOMMY — Què passa?
JULIA. — La teva germana m'acusa de que li remeno ls calaixos. Diu que ahir tu m vas veure pendre...
NENNELE. — No he dit pendre, no. Tu negaves haver entrat al meu quarto i jo he dit que en Tommy te n'havia vist sortir.
TOMMY. — I ara! Quines qüestions teniu? Anem... Que m'expliqueu a mi!
NENNELE. — Tommy, Tommy! No t facis el desentès, per Déu! Vols fer-me passar per embustera? Ahir, quan pujava de l'hort, vaig trobar-te aquí. Te vaig demanar... me recordo que ho vaig fer fins amb un tò ben senzill per allunyar sospites... i et vaig demanar, dic, si havies vist la mamà. No volia córrer el risc d'entrar al quarto i trobar-me-la encara a dins. M'hauria sofocat tant! I tu m vas respondre... *(En Tommy*

s'haurà estat sempre impassible, mirant enlaire. La Nennele fitant-lo.) No es veritat?

TOMMY. — No ho recordo.

JULIA *(victoriosa).* — Ah!

TOMMY *(baixet a la Julia).* — Calla.

NENNELE. — I no t recordes tampoc d'haver sigut tu qui m va inspirar la primera sospita?

TOMMY. — Quina sospita?

NENNELE — Oh! Se t deu haver olvidat, Tommy. Ets tant flac de memoria!

TOMMY. — Eh! Acabem.

NENNELE. — No, no: deixa-m afegir, perquè s puga tenir la mida exacta de les meves invencions, que avui fa vuit dies, precisament l'altre dijous, te vaig parlar de trenta lires que...

TOMMY. — Deus somniar.

NENNELE. — Mamà, te demano perdó: soc una embustera.

JULIA. — Ho veus?

TOMMY *(baixet a la Julia).* — Fes-me l favor...

JULIA. — Prou, prou... Així apendras .. Me basta. *(Entra a la seva cambra.)*

ESCENA XIII

EN TOMMY, LA NENNELE, I DESPRÉS EN MAXIM

NENNELE *(després d'un silenci).* — Pobre Tommy! Quant t'ha d'haver costat això!

TOMMY *(commogut, aguantant-se visiblement el plor i am gran amargura).* — Tu ets la persona a qui estimo més del món.

NENNELE. — Ja ho sé.

TOMMY. — No m diguis re. *(Va a seure a la tauleta i hi apoia l cap.)*

MAXIM *(del fons, amb un paper a la mà).* — Nennele.

TOMMY. — Oh! *(Fa per aixecar-se i anar-sen.)*

NENNELE *(an en Tommy).* — No t moguis, no et moguis, ja te l trauré. *(En Tommy torna a amagar el cap damunt la tauleta. La Nennele s'endú an en Maxim apart i li diu baixet.)* Deixa-ns un moment. *(Sel mira.)* Que groc que vens! Què passa?

MAXIM *(donant-li un telegrama).* — Llegeix. Es d'aquell amic que va colocar al teu germà. *(La Nennele llegeix am creixent i dolorosa sorpresa. En Maxim se queda l telegrama.)* No hi va anar sinó un sol dia. *(Fa un pas cap an en Tommy.)*

NENNELE. — No n'hi parlis. Deixa-m... Que ho has dit al papà?

MAXIM. — No he tingut cor.

NENNELE. — Ves-ten... ves-ten, abaix, al prat. Ja t cridaré.

MAXIM. — Més val.

(En Maxim sen va.)

ESCENA XIV

En Tommy i la Nennele

Nennele *(va a trobar al seu germà, li aixeca el cap i el besa).* — Què serà de tu? Què de nosaltres?

Tommy. — Què t volia en Maxim?

Nennele. — M'ha fet llegir un telegrama d'aquell amic seu. No més hi vas anar un dia.

Tommy *(aixecant-se i fugint).* — Eh, sí. Prou, prou.

Nennele. — Vine... vine aquí... aprop meu... que n parlarem.

Tommy. — Què n treurem?

Nennele. — Oh! Re, re. Sofrir una mica més. La mamà ho sabia, eh? *(En Tommy fa que sí.)* Era la teva confidenta!

Tommy. — Ho va endevinar.

Nennele. — Jo no. No m'ho hauria pensat mai. ¿Aont anaves, doncs, totes aquelles hores que t passaves fòra de casa? Vols dir-m'ho? Aont anaves? Oh! Diga-m'ho. Ja sabs que a mi m'ho pots dir tot. Anaves a casa d'aquella senyora? Que n'estàs enamorat? *(En Tommy fa que no.)* Un sol dia va durar! Te cansava! Te vas sentir humiliat, eh? Com jo a la primera lliçó. ¿Te va semblar una cosa mesquina, grollera,

o ja vas pensar de bon principi que aquell treball no duraria?

TOMMY. — Si sabessis la pena que m fa l tò tant sols de la teva veu!

NENNELE. — Ho crec. Si m faig pena a mi mateixa! Hem estat tant temps junts tu i jo, i tant bé! Si tu t perds, me perds a mi. Es la primera vegada que no t'he endevinat els pensaments. Tant bé que ns enteniem! Quan el papà va tornar-se a casar ..ten recordes?... mai vam dir-nos una paraula d'ell ni d'ella. No més me duies a passeig cada matí. Ens enteniem tant bé! Que bo que eres!

TOMMY. — Molt facil!

NENNELE. — Encara ho ets. *(En Tommy somriu amargament.)* Digues: t'ho pensaves ja de bon principi que aquell treball no duraria? T'ho pensaves ja, quan vas dir an en Maxim que acceptaves?

TOMMY. — Per què insisteixes així?

NENNELE. — No ho sé. Me sembla que tot depèn d'allò.

TOMMY. — No t'entenc.

NENNELE. — Me sembla que en allò s conté tot el *pervenir*. Me sembla que es la pregunta més important que t puc fer. No t'ho sé explicar. Se m'acud així.

TOMMY. — Que extrany que se t'acudi preguntar-me lo mateix que se m'ha acudit a mi tantes vegades aquests dies! Deus voler dir si, al menos, vaig tenir un moment de voluntat.

NENNELE. — Pot-ser. Sí. Al menos un moment?

TOMMY. — Que ho sé jo? A l'acceptar estava persuadit de que voldria que durés Fins, ja ho vas veure, me vaig posar a escriure desseguida una esquela per enviar-la allà on m'esperaven a esmorsar. I mentres escrivia, sentia una veu ironica dintre de mi que deia: «Molt bé! Aquí tens una porta oberta». I estava parat de que la decisió no m'hagués costat més esforç. Jo m deia: «Quan serà hora, voldré». Comptava am que les coses m'entrarien. Vaig anar-hi. L'amo va ensenyar-me tota la fabrica. Molt bé! Un aparell d'energia delicat i segur. Després se m'endugué al despatx i va dar-me a escriure dugues o tres cartes... insignificants. Re va ferir-me. Cap fadiga, cap disgust.

NENNELE. — Però cap dalè?

TOMMY. — I l'endemà no vaig tornar-hi.

NENNELE. — Però vas combatre?

TOMMY. — No. Ni tant sols vaig decidir no tornar-hi. No hi vaig tornar.

NENNELE. — Les coses no t'havien pres.

TOMMY. — No.

NENNELE. — Cal entregar-s'hi a les coses. I què comptes fer ara?

TOMMY. — No hi vui pensar.

NENNELE. — I ho pots conseguir, no pensar?

TOMMY. — Oh! El pensament hi es sempre, però n faig passar d'altres davant. Les

imatges no m fereixen. Me veig com dins d'un mirall, com veuria a una persona indiferent. Sabré lo que ha de succeir, no faré re perquè succeeixi, ni re perquè no succeeixi: m'abandono a la corrent.

NENNELE *(com continuant un pensament seu).* —A la corrent de l'Arve desbocat... que ni temps dóna d'ofegar-se, rebatut pels socs i per les penyes...

TOMMY. — Què dius?

NENNELE. — No re. Me recordava d'unes paraules den Maxim... tu has anomenat la corrent... i... Deixem-ho córrer. Coses meves.

TOMMY. — I el papà... ho sab?

NENNELE. — No encara.

TOMMY.—Te pesa, eh, el viure am la mamà?

NENNELE. — Oh! Ara.

TOMMY.— Es una inconscient. Caurà com jo: a tomballons.

NENNELE. — Tu no n pots dir mal: te l'has aliada.

TOMMY. — Com me desprecíes! *(La Nennele no respon.)* I no ho sabs encara. Si ho sabessis... Vols que t'ho digui tot? Ho vols? Com en altres temps, eh?

NENNELE. — Diga-m'ho, sí... Diga-m'ho tot. Es una força l confiar-se. Quan més te costi, més has de parlar. Qui sab! Diga-m'ho aviat... Tommy.

TOMMY. — Me ve a la memoria una arieta de Metastasio: *Voce dal sen fuggita...*

NENNELE. — Oh, que trist!

TOMMY *(taciturn i rabiós).* — Dec diners a una dòna. Sents? Molts. No ls hi he pidolat, eh.

NENNELE. — No t'excusis.

TOMMY. — Tens raó. La veritat s'ha de dir tota, bo i dolent d'ella. Ella mels oferia... insistia... jo perdia, volia rescabalar-me... hauria donat dèu anys de vida per trobar-ne... i allí n trobava, facil, facilment. A la vida tot m'ha estat facil, a mi. Tot facil desde l principi, i continuament, i sempre: facil el viure, facil l'experiencia mateixa de la vida, facils els plaers, facils els obsequis i la benevolença, facil la compassió, facils els vicis... una sola cosa dificil: tenir voluntat, però no la necessitava. Fins tres mesos endarrera, la voluntat, per mi, se deia habit o capritxo... El dia que m'ha convingut voler...

NENNELE. — La tenies rovellada.

TOMMY. — Oh! Més que rovellada: sense roda, sense joc.

NENNELE. — No podries voler ni l mal?

TOMMY. — Oh! El mal... deixa-l fer an ell. Hi ha qui l vol per mi.

NENNELE. — Quan deus?

TOMMY. — Tot es inutil.

NENNELE. — Si escrivissim a la tia, que es tant rica...

TOMMY. — M'enviaria una agulla de corbata.

NENNELE. — Ho demanaré an en Maxim.

TOMMY. — Aquest tels daria. Però, i després?

Jo hi tornaria. Més val fer el capbuçó d'una vegada.

NENNELE *(fitant-lo amb ulls esparverats).* — El capbuçó?

TOMMY *(rient).* — No a l'aigua, no... Ja t creies que parlava de matar-me. Cah! No ho som d'aquells.

NENNELE. — No, eh?

TOMMY. — Llençar-me an els milions. Pago, casant-m'hi.

NENNELE — Tu t cases amb aquella dòna?

TOMMY. — N'hi he donat paraula. D'aquí vuit dies.

NENNELE. — D'aquí vuit dies, te juro que no t'hi casaras.

TOMMY. — Qui pot impedir-m'ho?

NENNELE. — Ja ho veuras.

TOMMY. — Mira que si en Maxim men diu una sola paraula...

NENNELE. — No...

TOMMY. — I fins t'aconsello que no ho diguis al papà. No n treuries re. L'afligiries inutilment abans d'hora. Si ho arribés a saber... me n'iria de casa a l'acte. Soc lliure... Una vegada fet, ens en anirem de Ginebra... i que ho sapiga.

NENNELE. — I aon vas ara?

TOMMY. — Allí.

NENNELE. — Oh, Tommy!

TOMMY. — No m miraras mai més la cara, eh?

NENNELE. — No sabs lo que t dius! Oh, Tommy! Oh, pobre Tommy!

(Aquest sen va precipitadament.)

ESCENA XV

LA NENNELE, I DESPRÉS EN MAXIM

(La Nennele roman fixa, immobil, dreta, al costat de la taula, teclejant en ella inconscientment, mirant d'ací d'allà, en la buidor.)

NENNELE. — Tot sen va... Tot sen va... Tot se n'ha anat... La fi! *(Se passa repetidament una mà pel cap com allisant-se ls cabells.)* Aquesta nit...

MAXIM.—L'he vist sortir. Tu no m cridaves...

NENNELE. — Es veritat. Perdona-m. Sabs? Se casa amb aquella dòna.

MAXIM. — No l'has pogut dissuadir?

NENNELE. — Ni tant sols ho he intentat. Tota la casa trontolla. Es la desfeta.

MAXIM. — El teu germà no es tota la casa.

NENNELE. — Oh! Lo que queda! La mamà, aquesta sen va també per un altre camí. Si n'he vist avui de coses! Quina diada d'ensenyances!

MAXIM. — I el teu pare?

NENNELE. — Sí. Es cert.

MAXIM. — Tant recte, tant bo.

NENNELE. — Es veritat. I voldria caure de genolls davant d'ell, am les mans plegades perquè vegés l'amor que li porto. Però hi ha moments en que totes les veritats sens

presenten nues, inexorables. I ho hem de reconèixer: fins ell es debil també.

MAXIM. — No.

NENNELE. — No té l'energia que venç les coses i domina a les ànimes. Tu ets dèu mil vegades més fort que ell.

MAXIM. — No ho crec. Jo tinc l'energia que emprèn: ell té la que resisteix, que es la més dificil, la que dóna menos goigs.

NENNELE. — Oh, Maxim! Si sabessis lo que m remordeix de dir-te certes coses! Són coses tant petites! Però cal que les sapigues tu, l'unic que li quedes an aquell pobret.

MAXIM. — Jo sol?

NENNELE. — Mira. Aquest matí m'ha pres el govern de la casa per donar-lo a la mamà? Quasi m fa riure pensar què t conto... Estic tant lluny d'això! Me l'ha pres, i, sense que n'hi fes càrrecs, ha vingut desseguida quasi a excusar-se i a dir-me, tot baixet, que vigilés, per això! Eh! Eh! Eh!

MAXIM. — Que orgullosa que ets!

NENNELE. — Oh, no! Està tant alt per mi, que, d'ell, l'ombra més insignificant me fereix més que les culpes dels altres. Sé lo que guanya. Al principi anavem justets, però d'un mes ençà gastem molt més... i li he dit... i se n'ha rigut. Miseries, miseries meves, pensar-ho i dir-ho, però si per ell no més s'escrostona l'enguixat, pels altres cauen les parets. Es la desfeta.

MAXIM. — Vols casar-te am mi, Irene?

NENNELE. — No accepto caritats.
MAXIM. — No ho vols?
NENNELE. — No.
MAXIM. — No m pots estimar?
NENNELE. — No es això. Ni voldria haver-te ofès amb... allò. Es que no crec que mai hagis arribat fins al fons de la meva ànima.
MAXIM. — Oh! Fins al fons de tot.
NENNELE. — Sí?
MAXIM. — Per què t riuen així ls ullets?
NENNELE.—Trobes que m riuen? T'ho agraeixo; però, sabs, Maxim... *(Pausa llarga.)* T'entornes a Chamonix aquesta nit?
MAXIM. — Per força. Hi tinc tanta feina! Per què m'ho preguntes?
NENNELE.— Per re. Per dir. *(En Maxim va per sortir.)* Me deixes?
MAXIM.—Sí. Haig d'anar a esbargir-me. Men vaig a baix a caminar.
NENNELE. — Vols que baixi am tu?
MAXIM. — No. Necessito estar sol.
NENNELE. — Ten vas ofès?
MAXIM. — No. Me passejaré per aquí sota. *(Sen va.)*
NENNELE *(am tristor)*. — No m'ha entès!

TELÓ

ACTE QUART

La mateixa decoració

ESCENA UNICA

EN JOAN I LA NENNELE

(Es nit de lluna, però aquesta no entra a la sala perquè la finestra està tancada. En Joan està escrivint a la taula del mig, a la llum d'un quinquè am pantalla. La Nennele surt de puntetes de la seva cambra.)

JOAN.—Qui hi ha? *(Girant-se cap a la cambra de la seva filla, escolta un moment. La Nennele s queda immobil, arrambada a la paret.)* Res! *(Espolsa la ploma i reprèn la feina.)*

(La Nennele s'escorre de puntetes cap a la porta usual, allunyant-se tant com pot del seu pare. Un cop a la porta, se para i

tira un petó an aquest. Prova d'obrir. El pastell grinyola.)

JOAN. — I ara? *(S'alça.)* Qui hi ha? *(Aixeca la pantalla).*

(La Nennele ha obert i s'esmuny per la porta.)

JOAN. — Nennele! *(L'empaita, l'agafa i la torna a fer entrar.)* Què vol dir això? Què significa? Aont anaves?

NENNELE *(que du un xal fosc al cap i està agitada).* — No podia dormir i... volia anarmen a baix, a respirar.

JOAN. — Que no t trobes bé?

NENNELE. — Sí, molt bé... Però la calor... No ho sé... Necessito aire.

JOAN. — Però, què tens? Què tens?

NENNELE. — No ho sé... Necessito aire. Deixa-m anar.

JOAN. — Aquí, aquí! *(Se l'endú fins a la finestra i l'obra de bat a bat. El clar de lluna amara la sala.)* Sèu aquí. Aquí tindras tant aire com vulguis. . i fresc. No sents pas fred, eh?

NENNELE. — No.

JOAN. — Vols un xic de *cognac? (Li posa la mà al front, la polsa.)* Tens el pols mogut. Tu no estas bona. Vols una taça de camamilla? Cridaré a la mamà. Cridaré a la Marta.

NENNELE. — No, no; no cridis a ningú. No necessito res. Si m trobo bé!

JOAN. — Però si tota tremoles, si tremoles tota.

NENNELE. — No, si estic bé, et dic... Era al quarto, que m'ofegava. *(Romp a plorar convulsivament i llençant els braços al coll del seu pare).* Oh! Papà, papà!

JOAN. — Què tens? Què tens, filla? M'espantes tot. Animo! Vaja, Nennele, ànimo!

NENNELE *(sanglotant).* — Deixa-m.

JOAN. — Plora, sí, plora, plora, filla meva. Plora, que t farà bé. Després m'ho diras tot...

NENNELE *(se calma, i mira d'ací d'allà un xic esverada).*

JOAN. — Te passa un xic? Serà nerviós. Queda-t quieta. Que ja eres al llit?

NENNELE. — No. M'he estat una gran estona a la finestra del quarto.

JOAN. — Tant tranquila que estaves aquest vespre. A dinar has menjat bé. Enraonaves. Quan en Maxim estava per anar-sen t'has rigut de l'excursió que farem diumenge a Chamonix. Has estat molt carinyosa am la mamà. Jo n'estava tant content! I no t senties re allavores?

NENNELE. — Re.

JOAN. — Te dolia que en Tommy no fos a taula, eh? Doncs, jo m'alegro de que s dongui un xic d'esbarjo, veus? Que sabs qui són els que l'han convidat?

NENNELE. — No.

JOAN. — La mamà m'ha dit que eren uns amics de Milan.

NENNELE. — Així serà

JOAN. — No ha tornat encara?

NENNELE. — No.

JOAN. — Fa una nit tant bona!

NENNELE *(sempre un xic distreta)*. — M'estava a la finestra... L'esperava. .

JOAN. — L'esperaves? Per garlar una mica?

NENNELE. — No... Esperava que entrés... Temia topar-m'hi.

JOAN. — Topar-t'hi?

NENNELE. — Hm... *(Sacut el cap com qui s'adona d'haver dit lo que no devia.)* No, no es això lo que jo volia dir.

JOAN. — Encara deus tenir el cap un xic espès.

NENNELE. — Pot-ser sí.

JOAN. — Sabs lo que es? El temporal de l'altra nit. Ha deixat una xafogor tot el dia que jo me la sento als òssos. Quan m'has donat la bona nit, llavors sí, m'ha semblat veure-t uns ulls tots extranys. Tant lluents!

NENNELE. — Ara ja m trobo bé. M'entornaré al quarto.

JOAN. — Ja t'hi acompanyaré.

NENNELE *(prompte)*. — No.

JOAN *(somrient)*. — Oh! Oh! Quina manera de dir no! Al teu pare? Mira quin tò, la senyoreta! No! Doncs jo dic que sí. Anem.

NENNELE. — Llavors, quedem-nos aquí.

JOAN. — Què hi haurà al teu quarto que jo no puga veure? Pot-ser grans misteris, eh? Que n són d'extranys els nervis! Vols estirar-te? Té. *(Li acosta una cadira.)* Posa ls

peus aquí. Així. I estigues quieteta. No tens ganes de parlar, eh? Ens farem companyia. *(Sen va a la taula a treballar de nou.)*

NENNELE *(després d'una pausa)*. — Què fas?

JOAN. — Haig d'acabar la feina.

NENNELE. — Fins a la nit, papà?

JOAN. — Convé. *(Silenci.)* Nennele.

NENNELE. — Papà.

JOAN. — Quan, ara fa poc, anaves a sortir i jo he cridat «Qui hi ha?», per què no has respost?

NENNELE. — No t'havia sentit. *(Silenci.)* Però fas mal de vetllar tota la nit. Te dóna massa feina en Maxim.

JOAN. — Cah!

NENNELE. — Oh! Jo li diré!

JOAN. — Si no treballo per en Maxim, dòna.

NENNELE. — I doncs?

JOAN. — Vaja: ja que m'has cullit de sorpresa, t'ho hauré de dir. Es un treball de més a més que m'he procurat. Res... Veia que l salari no bastava. I he trobat una bona gent que...

NENNELE. — Oh!

JOAN. — Però... Poca coseta.

NENNELE. — Desde quan?

JOAN. — Fa un mes i mig. Però no es cada nit, sabs? I ara hauré acabat. Avui serà l'ultima nit. No haig de fer sinó copiar una relació... Per això m'hi he posat aquí dalt. Les altres nits ho feia a baix a l'estudi.

(La Nennele s'alça i s'acosta al seu pare am les mans plegades.)

JOAN. — Què t passa?

NENNELE. — Perdona-m, papà.

JOAN. — De què? Què t'haig de perdonar? *(Rient.)* Aquesta petita molestia?

NENNELE. — No es això, no. Perdona-m.

JOAN. — I ara! Quins ulls? Ja tornen a sortir els d'allavors? Vine aquí. Què vols que t perdoni? Què m'has fet, pobriçona? Digues. Aont anaves? Per què no has respost quan te cridava? M'has d'haver sentit, sí. Dugues vegades t'he cridat. Aont anaves? Parla. Temies trobar-te amb en Tommy, has dit? Què hi ha en el teu quarto que jo no puga veure? Ah! *(S'aixeca.)*

NENNELE. — No, no...

JOAN. — Quieta aquí. I no t moguis, eh? *(Agafa l quinquè, va a tancar la porta usual i després se fica corrents a la cambra de la noia.)*

(La Nennele resta palplantada prop de la taula.)

JOAN *(tornant amb una carta a la mà).* — Una carta per mi. *(Deixa l quinqué damunt la taula).*

NENNELE. — Papà, no la llegeixi-s.

JOAN. — No cal. *(Llença la carta damunt de la taula.)* Tu no ets una vagabonda: no fugies per anar a rodar pel món. Fugies... per... *(Pausa llarga.)* Tu hauries fet això? Tu, Nennele, has pogut concebir, has

pogut acariciar aquesta idea monstruosa? Has atravessat aquesta peça, m'has vist, i hauries abandonat aquesta casa aon sóc jo, i hauries... I demà jo hauria anat pel món, cridant com un boig, buscant la meva filla, o aquesta nit mateixa t'haurien portat aquí... m'haurien cridat... i t'hauria vist... allà... sense vida. Oh, Nennele meva!... La meva Nennele!... *(Pausa llarga.)* Per què? Però, per què?... Per què? Què ha succeit? Haig de saber-ho... tinc de saber què t'ha passat... Morir!... Ah!... Què t'he fet jo? Què t'han fet els altres? Què passa a casa meva que encara ignori?

NENNELE. — Estava boja... estava boja... no preguntis més... estava boja...

JOAN. — Diga-m què ignoro de lo que passa? Diga-m'ho. T'ho mano. En Tomy...?

NENNELE. — També. En Tommy està perdut. Esposa una mala dòna. Dèu! En Maxim t'ho explicarà: jo no n sé. Ho he sabut avui.

JOAN. — Aont es?

NENNELE. — Allí, crec... no ho sé... no ho sé... Sé que està perdut sense remei.

(En Joan resta aixafat.)

NENNELE. — I jo t deixava quan més auxili i consol necessitaves, quan més sol havies de sentir-te; i no pensava en tu, en tu, que no més penses en nosaltres i no vius sinó per nosaltres.

JOAN *(perseguint una idea).* — Se dispersen... Sen van, sen van.

NENNELE. — I pensava mal de tu i et judicava malament. Fixa-t'hi, escolta-m a mi. No t distreguis... deixa-m'ho dir... m'haig de confessar... es precís que tu sapigues lo que pensava de tu. El mal que m feien els altres era més gros, més violent; pero lo que pensava de tu m rosegava fins a lo més fondo i delicat de l'ànima. Me semblava que tu no feies prou per nosaltres. Ho sents? Ho sents? No sents re d'això que t dic?

JOAN. — Sí, cor meu, sí. Ho sento. I tenies raó. No he fet prou, no, per vosaltres.

NENNELE. — Oh!

JOAN. — No aquí, no ara. Aquí no podia obrar d'altra manera, ni fer més. I veia, sí, veia venir les coses. Oh! Quantes vegades! Però era impossible fer-hi res. A Milan, sí, quan ereu nens. Me semblava que l'enriquir-vos havia de bastar.

NENNELE. — Si sabessis lo alt que estas an els meus ulls! Quin repòs, quina seguretat trobo en la teva protecció vigilant! Per què no n parlem mai d'aquestes coses? Per què no ns ho diem mai tot? Ningú ho diu mai tot. Tant bé que fa descobrir tota l'ànima fins a dins de tot. Mai cap dolor, cap goig, podran superar la dolcesa que sento en aquests moments, am tu, al teu costat, coneixent-te, adorant-te. Me perdones?

JOAN. — Filla! Te perdono i et beneeixo.

(Li té l cap abraçat sobre l pit, li besa l front i la deixa anar; se passeja, va fins a la finestra i guaita a fòra.) Quina nit més hermosa! Vine aquí. No tens pas fred?

NENNELE. — No.

JOAN. — Has dit un no igual que quan eres nena, llarg, llarg, ple de vocals. Nooo. Que poc has cambiat! Te reveig encara amb aquella carona... *(S'interromp pera mirar fixament a fòra. Després reprèn.)* am la carona d'allavors. Ara t'has amagrit. Eres tant hermosa!

NENNELE. — Això no s diu!

JOAN. — Tot-hom se girava per... *(Torna a mirar)*

NENNELE. — Però, què tens? Ja es la segona vegada que t'interromps. Què mires?

JOAN. — Hauria dit que veia un home allà, sota ls arbres. M'hauré enganyat. La lluna i el fullatge...

NENNELE. — No. Sí que hi ha algú.

JOAN. — Ho veus?

NENNELE. — Ara s'està quiet. Es a l'ombra. No. *(Guaita encara. Am melangia.)* No, no.

JOAN. — Ho dius am tristesa. Que t sab greu que no hi hagi ningú? Qui t creies?

NENNELE. — Pots pensar! Qui vols...?

JOAN. — En Tommy et creies?

NENNELE. — No. Ningú.

JOAN. — No tindras mai més aquells pensamentots, eh?

NENNELE. — Oh, no! Mai més!

JOAN. — No somniaràs mai més en deixar-me? Deixar-me! Oh! Prou que arribarà l dia que hauras de deixar-me! Hem de pensar-ho així. Ja esperava que...

NENNELE *(aferrant-lo per un braç).* — Hi es! Mira-tel! S'ha acostat a l'ombra del clos... per sentir-nos. El veus?

JOAN. — Aon?

NENNELE. — Allí, davant del prat. Repara l'ombra que fa a la lluna. Veus? *(Amb exaltació joiosa.)* S'ha quedat! Vetllava! S'ha quedat per mi, m'ha entès!

JOAN. — Què dius? Qui es?

NENNELE. — Vols que l cridi? Maxim! Vine!

TELÓ

OBRES DE NARCÍS OLLER

NOVELES

	Ptes.
La Papallona (segona edició).	
L'Escanya-pobres (tercera edició) . .	0'50
Vilaniu (agotada).	
La febre d'or (segona edició), 3 vols .	9
La Bogeria	3

QUADROS EN PROSA

Croquis del natural (agotada).	
Notes de color (segona edició) . . .	3
De tots colors	3
Figura y paisatge	3

TRADUCCIONS

La Desconsolada, de Benjamí Barbé (agotada).	
Memorias d'un nihilista, d'Isaac Paulouski	1'50
Un llibre trist, de Tolstoi	1
Poemets en prosa, d'Ivan Tourgueneff	1

TEATRE

Teatre d'aficionats, un volum de comedies	4
Com les fulles, comedia en quatre actes, de Josep Giacosa	0'50

OBRES DE VENDA

EN LA

LLIBRERIA «L'AVENÇ»

Ronda de l'Universitat, 20

DE JACINTO VERDAGUER

	Ptes.
Dietari d'un pelegrí a Terra Santa .	3
Jesús de Nazareth	1
Flors del Calvari.	3
La Mellor Corona	3
En paper de fil	6
Corpus Christi.	1'50
En paper de fil	3
Eucaristiques	5
En paper de fil	10
Rondalles	3
En paper de fil	6
Discursos	2
En paper de fil	4

EN PREMSA

Recull de prosa.

OBRES DRAMATIQUES

	Ptes.
Æschyl.—*Prometheu encadenat,* traducció del grec per Arthur Masriera.	2
—*Els Perses*, traducció del grec per Arthur Masriera	2
Brossa, Jaume.—*Els Sepulcres blancs,* drama en tres actes . . .	2
Gœthe.—*Ifigenia a Taurida*, traducció de Joan Maragall	2
—*La Margueridеta* (escenes del *Faust).* Traducció de Joan Maragall . . .	0'50
Giacosa, Josep.—*Com les fulles*, comedia en quatre actes	0'50
Ibsen, Enric.—*Joan Gabriel Borkman*, drama en quatre actes. Traducció de J. Roca Cupull. . . .	0'50
—*Espectres,* drama en tres actes. Traducció de P. Fabra i J. Casas-Carbó.	0'50
Massó Torrents, Jaume.—*La Fada,* drama liric en un acte, am la traducció francesa literal. Musica d'Enric Morera. Segona edició. .	1
Molière.—*L'Avar,* comedia en cinc actes. Traducció de J. Roca Cupull.	0'50
Torrendell, Joan.—*Els Encarrilats,* drama en tres actes	2
—*Els dos esperits*, drama en tres actes.	2

CANÇONS CATALANES

HARMONISADES PER

ENRIC MORERA

POPULARS

	Ptes.
Els Segadors	0'50
Plany	0'50
El Comte Arnau	0'50
La Mala nova.	0'50
El Rossinyol	0'50
Sant Ramon	0'50
Montanyes de Canigó	0'50

Les set cançons, en un volum enquadernat,

5 pessetes

ORIGINALS

Marinesca	1'50
La Nostra nau	1'50

Collecció de Prosistes Catalans

VOLUMS PUBLICATS

	Ptes.
Desillusió, novela, per J. Massó Torrents (dos volums)	4
Quan se fa nosa, novela, per J. Pous Pagès (dos volums).	4
Discursos de Jacinto Verdaguer . .	2
En paper de fil	4
El Futurisme, per Gabriel Alomar .	1

EN PREMSA

Recull de prosa, per Jacinto Verdaguer.